

Tredie næstformand (Bay):

Jeg foreslår, at lovforslaget henvises til retsudvalget. Hvis ingen gør indsigelse mod dette forslag, betragter jeg det som vedtaget. (Ophold). Det er vedtaget.

Den næste sag på dagsordenen var:

Første behandling af forslag til folketingsbeslutning om ophør af besættelsen af Bådsmandsstrædes kaserne („Christiania“) [af Dohrmann m. fl.].

(Andre selvst. forslag nr. XX. Fremsat 25/2 1975).

Forslaget sattes til forhandling.

Forsvarsministeren (Orla Møller):

Det foreliggende forslag til folketingsbeslutning giver mig anledning til at fremhæve, at der efter min opfattelse ikke som af forslagsstillerne forudsat i dag er tale om en ulovlig benyttelse af Christiania.

Det er rigtigt, at besættelsen af området i oktober-november 1971 var ulovlig, men den 31. maj 1972 indgik en kontaktgruppe, bestående af repræsentanter for socialministeriet, Københavns kommune og forsvarsministeriet, en foreløbig aftale med en forhandlingsgruppe for Christiania. Denne aftale tog navnlig sigte på at løse forskellige praktiske problemer omkring Christiania og forudsatte samtidig, at beboerne fortsat kunne benytte området indtil videre. Da der ikke fandtes nogen byplan eller blot en godkendt dispositionsplan for området, besluttede den socialdemokratiske regering den 6. marts 1973, at Christiania skulle forblive i statens eje i endnu 3 år.

På et møde den 14. juni samme år mellem medlemmer af den daværende regering og repræsentanter for Christiania blev det tilkendegivet over for beboerne, at benyttelsen af området ikke kunne forventes at fortsætte ud over de omtalte 3 år, dvs. til udgangen af marts 1976.

Det retlige grundlag for den nuværende benyttelse hviler altså på den omtalte foreløbige aftale af 31. maj 1972 og navnlig på udfaldet af mødet den 14. juni 1973. Jeg kan i øvrigt tilføje, at regeringens holdning

er indgående belyst i den offentliggjorte redegørelse af 14. august 1973, som jeg går ud fra at folketingets medlemmer er bekendt med.

Regeringsskiftet i december 1973 ændrede intet ved det givne tilsagn om benyttelsen af området, idet tilsagnet blev bekræftet på et regeringsmøde den 15. januar 1974. Som et led i overvejelserne om den fortsatte benyttelse af området blev der således i maj 1974 indgået en aftale mellem folketingets finansudvalg og den daværende forsvarsminister om nedsættelse af et udvalg, det såkaldte Christianiaudvalg, som skulle følge udviklingen af den hidtidige anvendelse af området i den resterende del af 3 års perioden.

Jeg mener således ikke, at der er juridisk grundlag for at hindre benyttelsen af området indtil 1. april 1976, men i øvrigt vil en ophævelse af brugsretten ud fra misligholdelsessynspunkter efter min opfattelse kun kunne gennemføres efter en forudgående retssag. Det må forventes, at en sådan retssag vil blive ført over to instanser og derfor nok vil vare måske op imod et par år. Spørgsmålet har derfor ingen interesse i denne sag, hvor grundlaget for retssagen vil være bortfaldet allerede om et år.

Hvad angår spørgsmålet om den endelige afvikling af den nuværende benyttelse af området, kan jeg oplyse, at et flertal i finansudvalget den 13. marts 1975 anmodede mig om at orientere Københavns kommune om mine drøftelser under et samråd med udvalget, herunder om nødvendigheden af, at kommunen udarbejder den fornødne byplanlægning for området. Jeg anmodede derfor den 14. marts i år kommunen om en forhandling om sagen, og den 18. marts havde jeg en drøftelse med overborgmester Urban Hansen og formanden for Københavns borgerrepræsentation, hr. E. Weidekamp.

Under samtalen var der principiel enighed om, at forsvaret afstår området til Københavns kommune til overtagelse pr. 1. april 1976. Der vil således være mulighed for, at de allerede tidligere fastlagte bestemmelser for anvendelsen af Christiania vil gå i opfyldelse, og at der efter 1. april 1976 vil kunne være en ny situation for det såkaldte Christianiaområde.

Tastesen (S):

På den socialdemokratiske gruppes vegne kan jeg fuldt ud tilslutte mig de synspunkter og den konklusion, som forsvarsministeren er kommet med. Forslaget til folketingsbeslutning må klart afvises. Dets gennemførelse vil formentlig være ulovlig, og det vil ikke løse nogen problemer. Tværtimod vil forslaget gennemførelse i den ånd, hvori det synes fremsat, skabe en konfrontation med en minoritetsgruppe, som vil forværre en række sociale problemer, og dette kan myndighederne bestemt ikke være tjent med.

Det, som sagen nu drejer sig om, er fremtiden efter den 1. april 1976, når Københavns kommune efter alt at dømme overtager arealerne. Det må være op til myndighederne i Københavns kommune at træffe beslutning om arealets fremtidige anvendelse, og det må være op til de samme myndigheder at klare de overgangsproblemer, der vil være fra den 1. april 1976 og frem til det tidspunkt, hvor Christianias endelige fremtid er afgjort.

Hvad man end beslutter sig til i denne sag, skal man huske, at man har med mennesker at gøre, der for flertallets vedkommende er tyngt af sociale problemer, som vort ellers velfungerende samfund har svært ved at klare. De pågældende har i Christiania fundet et fristed, hvor de har kunnet leve på deres egne betingelser, og de har kun i ringe grad trukket på samfundets servicefunktioner og dermed kostet samfundet penge.

Jeg håber og tror, at myndighederne i København, der jo har ry for at udvise både social forståelse og menneskelig tolerance, vil klare problemet om Christianiabeboernes fremtid med de rimelige menneskelige hensyn, som situationen kræver. Jeg ved ikke, om de for nylig offentliggjorte arkitektforslag kan inspirere Københavns kommune, således at en del af Christiania kan bevares som en værdifuld del af bydelen Christianshavn. En sådan løsning må naturligvis forudsætte en sanering af området, således at de hensyn, der kræves af bygningsmyndigheder, sundhedsmyndigheder og brandmyndigheder, fuldt ud imødekommes. De personer, der i givet fald bliver beboere i et fremtidigt Christiania, skal selvfølgelig ligesom

alle andre borgere betale deres husleje, elforbrug osv. Men det afgørende er, at når 3 års perioden udløber til næste år, må man ikke være uforberedt. Det er mennesker, man har et ansvar for, og man bør løse deres fremtidige boligforhold, og hvad der ellers kan blive tale om, helt i overensstemmelse med ånden i den sociale bistandslov, som jo netop vil træde i kraft den 1. april næste år.

Christiania vil helt givet indskrive sig i Københavns historie. Om det bliver for de positive sider eller for de negative træk, skal fremtiden vise. Socialdemokraterne afviser på det bestemteste fremskridtspartiets forslag, og vi henstiller til de københavnske myndigheder, at de, når de til sin tid får tilskødet Christiania, finder den rigtige løsning på nogle af de sociale problemer, som vi jo altid vil se afspejle sig i et storbysamfund som København.

Arne Christiansen (V):

Venstre er enig i det reelle indhold i det foreliggende forslag, nemlig at beboelsen af Bådsmadsstrædes kasernes tidligere område derude, Christiania, skal bringes til ophør, men det er jo ikke noget nyt. I maj sidste år var der en Christianiadebat her i huset, og på det tidspunkt sagde den daværende husvært for området, den daværende forsvarsminister (Folketingstidende 1973-74 (2. samling) sp. 5823):

„Medens den nuværende regering ikke anerkender „Christiania“ som et socialt eksperiment — bl. a. fordi et sådant eksperiment måtte foregå efter en forud lagt målsætning og i forud lagte rammer — vedstår man den tidligere regerings aftale om en vis beboelse på området i erkendelse af, at den tidligere regerings „foreløbige aftale“ indeholder overdragelsen af en vis brugsret til området. Når perioden om knap 2 år“ — og hvis det var i dag, kunne man altså sige: når perioden om mindre end et år — „er løbet ud, skal området rømmes helt. På dette punkt er regeringen i overensstemmelse med den tidligere regerings“ — det var den tidligere socialdemokratiske regerings — „erklærede standpunkt, og det er også det standpunkt, venstre står på i dag.“ Derfor kunne det forslag, der er fremsat her, lige så godt være fremsat mellem jul og nytår sidste år eller i morgen eller om 8 dage, for det er et spørgsmål om afvikling af Christiania,

[Arne Christiansen.]

og hvis man i møde for møde fra fremskridtspartiet havde fulgt forhandlingerne i Christianiaudvalget og ikke mindst det sidste møde for få uger siden, så ville man også have vidst, at der i dag er et flertal i Christianiaudvalget for, at vi er i en periode, hvor der skal ske en afvikling. Hvis det skulle ske med 14 dages varsel, ville der opstå en række problemer, jeg tænker ikke alene på de sociale problemer, som den foregående taler har været inde på, jeg tænker også på de retlige problemer, som forsvarsministeren har nævnt, og jeg tænker på de problemer, der ligger planlægningsmæssigt: det forudsætter en byplan og en godkendelse af en dispositionsplan.

Derimod tror jeg, at fremskridtspartiets forslag, som efter min opfattelse har karakter af et paradeforslag, kan tjene som incitament til og inspiration for regeringen til nu at intensivere planlægningen med afviklingen af Christiania og til at få forstærket forhandlingerne med Københavns kommune, så man ved, hvad der skal ske med dette område fra marts næste år.

Lad mig så føje til, at jeg tror ikke, det gør noget indtryk på det store flertal i dette folketing, at man kommer med nok så veltimede public-relationsarrangementer fra Christiania, hvad enten det drejer sig om arkitektkonkurrencer, der ganske uden videre går ud fra, at det skal fortsætte som eksperiment af den ene eller den anden art, eller det drejer sig om lån fra det ellers af disse grupper så forhadte EF, eller det drejer sig om en pludselig indbetaling af nogle beløb, der i realiteten er et afdrag på 12.000 kr. af mere end 1/2 mill. kr., man skylder for en aftale, man ikke har holdt. Disse ting gør intet indtryk. Jeg finder, at det, som denne debat må resultere i, er, at der i udvalgsarbejdet nu intensiveres en afviklingsforberedelse, som først og fremmest må være baseret på, at vi får at vide: hvad vil de ministre, de medlemmer af regeringen, der har ansvaret, hvad enten det drejer sig om den nuværende husvært, den, som skal føre forhandlingerne med Københavns kommune, eller det drejer sig om planlægningsministeren, miljøministeren, eller det drejer sig om socialministeren? Der er mange opgaver, der venter i den nærmeste tid, for når vi når

denne dato næste år, skal alle disse problemer være løst og Christiania bragt til ophør.

Erlandsson (FP):

For ca. 4 1/2 år siden startede en happening, der endnu ikke har fundet sin afslutning, men som er af så overvældende format, at det må forekomme helt uforståeligt, at statens kunsthøjester tilsyneladende har kunnet være fuldstændig blind for dens kvaliteter.

Det rummer ellers adskillige momenter, der er ganske identiske med dem, der nylig førte til præmiering af teatergruppen Solvognen for dennes fremragende julemandsshow. Som man sikkert husker, kulminerede denne kunstneriske udfoldelse i uddeling af gaver, som teatergruppens medlemmer bemægtigede sig i et stormagasin. Det forlyder nu for ganske vist, at de overraskede gavemodtagere, inden de forlod forretningen, leverede de fleste eller måske alle kosterne tilbage til den rette ejer. Derfor forekommer det også mange måske lidt småligt, at vor venlige justitsminister åbenbart ikke i dette tilfælde har søgt at hindre vort nidkære politi i at rejse anklage mod kunstnerne og derved forsøge at kriminalisere dem.

Jeg tror dog, man kan være rolig for de unge kunstneres skæbne. Der vil næppe ske dem noget ondt, som mange lignende tilfælde viser. Skulle det knibe med justitsministerens velvilje, vil mindst to af vore yngre juridiske professorer træde til for at overbevise ombudsmanden om, hvad der er den rette indstilling til sagen, så politiet kan få en kraftig tilrettevisning. Og jeg har erfaret, at den ene tilsyneladende allerede er trådt i funktion efter en meddelelse, der kom i går kl. 24 i radioavisen.

Den happening, der så langt overstråler teatergruppen Solvognens, er den, vi taler om i dag. Af en skrivelse fra statens kunsthøjester dateret 7. april d. å. fremgår de kriterier, der er anvendt i tilfældet Solvognen og som naturligvis måtte have kunnet tages i anvendelse her. Det hedder bl. a.:

„Med sin særlige form for planlægning af situationer og happenings, som direkte arbejder på publikums medvirken under en eller anden form, fordømmende eller bifal-

[Erlendsson.]

dende, arbejder Solvogner ikke med teatrets midler, men med sprogets.“

Og lidt længere nede:

„I visse episoder er endog de myndigheds-personer (politifolk), som påregnes at gribe ind, på forhånd indkalkuleret i kunstværket.“

Der er meget mere af samme slags i skrivelser, men disse citater må være tilstrækkelige til at belyse ligheden mellem Solvogners ynkeligt lille, men præmierede happening, og den langt større, der siden den 24. oktober 1971 har udspillet sig i sagen om besættelsen af Bådsmadsstrædes kaserne og tilgrænsende arealer, i alt ca. 20 ha, kun nogle få hundrede meter fra dette hus.

Aldrig har man set mage til situationer og happenings, som mere direkte har arbejdet på publikums medvirken under en eller anden form fordømmende eller bifaldende. Og det har sandelig ikke manglet på medspillende myndigheds personer: 3-4 ministre og deres embedsmænd, en forsvarsminister, der i den nylig afgæde regeringsperiode erklærede, at fristaden Christiania havde optaget mere af hans tid end de tre værn til sammen, folketinget ved adskillige spørgsmål fra medlemmerne, redegørelser, erklæringer, forhandlinger i form af en forespørgselsdebat, et særligt folketingsudvalg, reporter i radio og tv i mange vellykkede og stærkt debatterede genudsendelser. Den synkende retsbevidsthed i befolkningen er blevet afstivet med kriminologers begejstring for dette sociale eksperiment, en betegnelse, der omgående blev mødt med protest fra beboerne, der frabad sig undskyldende fortolkninger fra det etablerede samfunds side af det, som skete derude. Påstande om, at området var et tilholdssted for kriminelle, specielt narkoforhandlere, blev mødt med romantiserende beretninger om dette alternative samfunds vidunderlighed i retning af at redde narkomaner, aftrappe dem og gøre dem bedre.

Alt det har været meget morsomt, men kun for folk med en helt speciel form for humor, nemlig dem, der synes, at der er noget grinagtigt ved, at tingene vendes på hovedet, og at myndighederne gør sig til grin. De derude i området synes ikke, det er morsomt mere. Nu er ødelæggelserne gået for

vidt, ikke blot på bygninger og installationer, men også på mennesker.

Volden breder sig, det kriminelle miljø afsmitning må bringes til ophør. Vi mener, at dette folketing ikke længere kan lulle sig i søvn over for realiteterne, men at der må gribes ind snarest muligt.

Grethe Philip (RV):

Der har været megen uenighed omkring Christiania, og jeg synes, der i tidens løb har været mange både forkerte og vildledende oplysninger fremme om, hvad der egentlig er foregået derude. Det har gjort det vanskeligt for mange af os at danne os et nøjternt indtryk af, hvad Christiania står for.

Men én lære synes jeg at vi i hvert tilfælde alle kan drage af det, der er sket derude, og det er, at der her er foregået noget, som ikke bør gentage sig. Militæret bør ikke rømme områder, uden at det på forhånd ganske klart ligger fast, hvad disse områder kan bruges til, og uden at man kan sikre sig, at man hurtigt kan få områderne omlagt, således at man går i gang med eventuelle nye bygninger eller en ny planlægning for området. Jeg håber, forsvarsministeren vil give udtryk for, at han er enig med mig i denne betragtning.

Men nu har vi Christiania, og vi mener i det radikale venstre, at det forslag til folketingsbeslutning, der er fremsat, er forkert, og vi ønsker at afvise det. Vi mener, at den aftale, der foreligger, skal overholdes, og vi ønsker at arbejde os hen imod en rolig afvikling.

Derfor har vi også i det radikale venstre kunnet give tilslutning til et par bevillingsansøgninger, der er fremsat i finansudvalget, netop med henblik på at få skik og ro og orden i dette område.

Hvis man nu greb ind i utide, ville det givetvis skabe en overordentlig stor uro, og det ville yderligere, så vidt man forstår, i virkeligheden være praktisk umuligt at holde området uden beboelse. I alle tilfælde skulle der så etableres et overordentlig stort vagtkorps; jeg har nærmest indtryk af, at det simpelt hen ikke kan lade sig gøre.

For vores vedkommende i det radikale venstre lægger vi nu den afgørende vægt på, at Københavns kommune snarest får lagt den plan, som vi har eftersøgt så længe, og

[Grethe Philip.]

jeg håber, at det initiativ, der er taget af finansudvalget og forsvarsministeren i fællesskab, vil føre til, at Københavns kommune får noget mere fart på.

Jeg er enig i de bemærkninger, der har været fremme om, at de sociale problemer, der er blevet afsløret omkring Christiania, må tages op til alvorlig overvejelse, og at de ikke løses i og med, at vi får en afvikling af Christiania. Jeg mener også, selv om jeg udmærket godt ser store fejl og ulemper ved Christiania, at der alligevel skulle være nogle erfaringer at hente på det sociale område, erfaringer vedrørende, hvordan man forsøger at få de allervanskeligst stillede i vort samfund lempet ind i en mere rolig og harmonisk tilværelse med deres omgivelser.

Her ligger problemer på det sociale område, som vi nødvendigvis bør tage fat på, men det sker ikke ved, at vi nu tiltræder dette forslag til folketingsbeslutning om en øjeblikkelig afvikling. Det er noget, der skal foregå roligt, og det tager sin tid.

Karen Thurø Hansen (KF):

Der er vel få partier her i tinget, der har stillet så mange spørgsmål i årenes løb med hensyn til Christiania som det konservative folkeparti, og det kan vel ikke undre, at vi i princippet kan tilslutte os fremskridtspartiets forslag om ophør af besættelsen af Christiania.

Det er jo en kendsgerning, at den besættelse, der har været af Christiania, har været selvtægt fra beboerne derude, og den bør bringes til ophør snarest muligt.

Den socialdemokratiske regering indgik på at lade besættelsen være et socialt eksperiment løbende over 3 år; jeg skal komme med den kommentar, at til et eksperiment hører der også beretninger om udfaldet af et sådant eksperiment. Vi må vist se i øjnene, at betegnelsen „et socialt eksperiment“ må sættes i gåseøjne og har været komplet værdiløs. Den aftale, der har foreligget mellem den selvbestaltede ledelse af Christiania og socialministeriet, har jo været komplet misligholdt fra beboernes side.

Det kan ikke være rimeligt, at samfundet fortsat skal opretholde en institution, der lader hånt om gældende lov og ret i det normale samfund, men hvor hakkeordenen i

dette lovløse samfund trives i bedste velgående.

Lad være, at de voksne kan finde sig i at bo i denne rede. Min bekymring gælder i høj grad børnene, og jeg tænker specielt på de mange familier, hvis børn på den ene eller den anden måde og af den ene eller anden grund er havnet i Christiania. Enkelte af disse børn kommer tilbage til familien og da i en forfalden tilstand, måske henfalden til narkotika, befængt med utøj og kønssygdomme. Hvis man aflægger byretten besøg, vil man også opleve, at mange af de sager, der behandles i Københavns byret, er mod christianitter for diverse lovovertrædelser. Naturligvis findes der også familier i Christiania, som er lovlydige borgere, men alt i alt må man vel erkende, at det hurtigst muligt bør nedlægges.

Forsvarsministeren udtalte, at skæringsdatoen er den 1. april 1976. Nu vel, det er også rigtigt, men det er min bestemte opfattelse, at de mange instanser, som er involveret med hensyn til nedlæggelse af Bådsmandsstrædes kaserne, må tage fat på afviklingen hurtigst muligt. Det kan ikke være sådan, at man ganske enkelt venter til den 1. april. Det har vi jo diskuteret i den lange debat, vi havde for et år siden, og det blev også dengang fremhævet, at man ikke kunne sætte bulldozere på det hele på én dato, så jeg opfordrer forsvarsministeren til hurtigst muligt at søge en afvikling af disse forhold.

Kurt Brauer (SF):

Jeg har før udtrykt, at det er min opfattelse, at rigets forsvarsminister er et pacifistisk sindet gemyt, og jeg må da sige, at forsvarsministerens meget overbærende behandling af forslagsstillerne i dag bekræfter denne min tidligere udtalelse. Sagen er jo, at forslaget her er uigennemtænkt og uigen-nemførligt og derfor kun kan betegnes som ubegavet, og det burde afvises med et vris-sent nej. Men ministeren får det jo sagt på en sådan måde, at man bør prise ham højt for hans milde gemyt.

Christianiasagen er betydeligt mere inter-essant end dette forslag, som helt givet vil blive afvist, fordi det er uigen-nemførligt. Christianiasagen er betydeligt mere interes-sant, og den kan vi så snakke om, da vi nu

[Kurt Brauer.]

har fået lejlighed til at komme på talerstolen med en overskrift, der hedder Christiania, og jeg håber, at vi kan tale om den, uden at vi overtræder forretningsordenens bestemmelser om, at man gerne skulle nærme sig det forslag, der er til behandling.

Jeg vil gerne for mit eget vedkommende slå fast, at der er tale om et socialt eksperiment, idet jeg da erkender, at eksperimenter koster. Der var jo ingen grund til at eksperimenter, hvis vi på forhånd kunne være sikre på, at alt, hvad vi eksperimenterede med, ville lykkes til 100 pct., for så kunne vi bare gøre det fra starten, så var der ingen grund til at kalde det eksperimenter heller. Det er klart, at det har kostet, og at ikke alt har været succes, men der er faktisk blevet bibragt den offentlige debat nogle oplysninger om nye samværsformer. Jeg tænker her på de beretninger tilbage, som faktisk er kommet i den meget omfattende dagblads-skildring og det meget omfattende arbejde, som christianitterne selv har lagt i at meddele sig til omverdenen. Et sådant materiale er faktisk til at få fat i. Der er indhøstet nogle erfaringer. I narkobevægelsen, i alkoholbekæmpelsen, i kriminalpræventionen er der indhøstet erfaringer, og der er faktisk aflagt beretning tilbage til samfundet. Denne beretning har ikke karakter af fine, digre betænkninger, som udgives med statsstøtte. Så snart en gruppe æggehoveder, som de hedder, sætter sig ned og snører et eller andet sammen, har vi jo penge nok til at lave betænkninger. Denne beretning tilbage til samfundet er foregået som en løbende debat og som en løbende offentlig interesse for det, der er foregået derude.

Jeg mener altså, at der må rettes en tak fra os mere velbøjede borgere til de kræfter, som har formået at holde sammen på eksperimentet Christiania. Det er altså mine venner, jeg taler om, det er mennesker, jeg respekterer, og hvis indsats jeg holder af.

Når det er sagt, må jeg vel også have lov til at komme med min malurt, med min kritik, for der er da selvfølgelig anledning til kritik. Som jeg sagde i min indledning her, er alt ikke lykkedes. Jeg mener, at der fra mange gruppers side i Christiania var en virkelig overbevisning om, at eksperimentet først kunne kaldes succesfuldt, hvis det lykkedes at få gjort Christiania til borgernes

ejendom, til christianshavnernes og til københavnerne ejendom, til et sted, hvor man færdedes. Der er det, jeg må sige, at der mangler noget i, at man kan kalde det en succes.

Det er min opfattelse, at det var borgere, det var ikke udflippede venstreorienterede sandalgængere med stoftrykte busseronner, der i sin tid væltede plankeværket derude, det var ganske almindelige christianshavner, der var blevet trætte af militærvæsenet, som smed militæret ud. Sådan ligger det, og jeg mener, at man på en sådan baggrund må kunne takke de mennesker, der har kunnet holde sammen på det, så længe som tilfældet har været.

Datoen den 1. april er i virkeligheden uinteressant, for hvis ikke der ligger — og her er det, at der kommer et nyt eksperiment i gang, et byplanmæssigt eksperiment — en færdig byplan, som er accepteret af borgerne og af beboerne i Christiania, så vil det ikke være muligt — jeg gentager, det vil ikke være muligt — at rydde området, medmindre man da indkalder det samlede politikorps og de samlede forsvarsstyrker her til lands. Det kunne måske ministeren i begge sine roller klare, men så havde han heller ikke mandskab til at vogte os imod anslag mod vore grænser, så længe det skulle stå på. Det er det, der er det latterlige ved forslaget, at man tror på, at det kan lade sig gøre. Først når vi har en gennemarbejdet byplan, som er accepteret af befolkningen, vil det være muligt for samfundet at rykke ind på arealerne.

Her er det så, der er kommet planer frem her på det sidste om, hvorledes man rykker ind på det areal. Der er kommet planer og ideer frem om, at man kan rykke ind med en anvendelse delvis som den eksisterende derude. Jeg må prise højt, at sådanne tanker kan komme frem i en akademisk konkurrence og oven i købet blive præmieret.

For en gangs skyld er der her gennemtvunget en byplanlægning på et meget stort Københavnsområde i løbet af, hvad skal vi sige en 5-10 års periode, fra de første voldsomme protester mod militærets besættelse af arealet rejste sig. Lad os så være helt storslåede og storsindede og sige, at i løbet af en 10 års periode er det lykkedes at tvinge en byplanlægning frem. Dette er noget nær Danmarksrekord i hurtighed med

[Kurt Brauer.]

hensyn til byplanlægning, og det vil jeg sige christianitterne tak for.

Inge Krogh (KrF):

Mit parti kom allerede for et år siden med forslag om, at Christiania skulle nedlægges. Det skulle ske gradvis, ved at man så vidt muligt forhindrede, at nye flyttede til, og at man sørgede for, at de, der ikke selv kunne skaffe sig et andet sted at bo, fik et andet sted at bo, at man hjalp de mennesker, der boede derude.

Den store Christianiadebat resulterede i, at der blev nedsat et Christianiaudvalg, der fik som kommissorium at følge udviklingen og følge nedtrapningen. Det havde jeg nærmest opfattet det som, men det blev ikke til det. Der blev nedsat et såkaldt Haugaardudvalg, som er kommet med forslag om saneringer og restaureringer derude. Det er ting, som overhovedet ikke kan nå at komme igennem før 1. april 1976, da overenskomsten — hvis man kan kalde det sådan — med beboerne udløber.

Man har flere gange omtalt det af kunstakademiet belønnede projekt, hvori der står, at det sociale eksperiment skal kunne fortsætte. Så vidt jeg kan se, er det i hvert fald noget, der er fjernet fra de forhold, man bor under derude nu. Man bor under usle og snavsede forhold, der er brandfare, og det ser i hvert fald ud til efter projektet, at der skal bygges huse. Jeg kan ikke tænke mig, at man kan blive boende der, mens der bygges.

I øvrigt vil jeg sige, at udtrykket socialt eksperiment bliver brugt, og jeg må igen afvise, som det også blev gjort fra konservativ side, at der er tale om et eksperiment, når man ikke ved, hvad man gør. Ved et eksperiment har man optegnelser, og man følger udviklingen. Havde man gjort det, havde man måske kunnet få en masse oplysninger om vores samfund, og man vidste, hvor de beboere, der er i Christiania, var kommet fra, hvorfor de var der, og hvor de forsvandt hen, for det er noget, vi absolut ikke ved. Vi ved ikke, hvor de mennesker, der har boet der nogen tid, og som man ikke ser mere, er henne. Bor de ude i samfundet? Har de tilpasset sig samfundet? Er de på hospitaler? Er de døde? Eller hvad er der sket med dem? Man aner det ikke. Men der

havde måske været en chance for at lave et eksperiment.

Det er i hvert fald et særdeles mislykket resultat, der er kommet ud af det. Det er et stort hashmarked. Man kan ikke komme der uden at blive tilbudt hash. Der bor børn derude, og jeg synes, det er forfærdelige forhold, de bor under. De bor der i mange tilfælde uden deres forældres viden. Forældrene ønsker det ikke, men det er ikke muligt at få børnene væk derfra. De går uden undervisning. Der er børn på 13-14 år, der ikke har lært at læse og skrive og er snavsede.

Det er ting, som man sådan set kan overbevise sig om ved at gå derud. Jeg skal indrømme, at det er temmelig svært at komme ind i børnehuset, jeg har været der et par gange, men så vil mine ord i hvert fald blive bekræftet.

Vi vil sige, at Christiania bør nedlægges så hurtigt, det overhovedet er forsvarligt, og jeg tror ikke, at det kan gøres på mindre end det år, der er tilbage. Jeg mener, at vi må begynde nedtrapningen nu, men det haster, hvis man skal være færdig til 1. april 1976.

Hanne Reintoft (DKP):

Med hensyn til at bo under usle, snavsede forhold med brandfare er vi ganske enige i, at sådan skulle ingen mennesker bo, men der er måske nok grund til at understrege, at med den boliglovgivning og den saneringslovgivning, der er lavet i folketinget gennem årene, har jeg ikke før haft indtryk af, at det har generet reaktionen i vores land, at store grupper af mennesker, også med små børn, boede under usle og snavsede forhold. Man kan bare tage sig en tur rundt i Københavns brokvarterer, den sorte firkant, det har endnu aldrig haft folketingets bevågenhed.

Med hensyn til forslaget, der ligger her fra fremskridtspartiet, er det ganske utidigt at komme med det for øjeblikket, hvor der arbejdes alvorligt med problemerne, og jeg er ganske enig med ministeren i, at man kan ikke tale om en besættelse, sådan som det har udviklet sig med den givne accept. Når vi er så langt, at man i finansudvalget diskuterer økonomisk tilskud, kan man ikke juridisk komme og tale om en besættelse.

Det, man må spørge fremskridtspartiet

[Eaane Reintoft.]

om, og det, jeg ved, man ikke kan få svar på, er: hvad har man tænkt sig? Hvis man nu forestillede sig, at dette forslag til folketingsbeslutning blev vedtaget, hvad har man så tænkt sig med alle disse mennesker, der er afhængige af det boligmiljø og de sociale forhold, der findes i Christiania? Jeg har ladet mig fortælle — jeg kan få det afkræftet, hvis det ikke er rigtigt — at hr. Glistrup i vesttysk fjernsyn er kommet med en overordentlig reaktionær udtalelse om, at disse mennesker bare skulle spjældes inde. Er det det, man tænker sig? Er det fængselsforsorg i stedet for? Eller har man en konstruktiv plan i stedet for bare forargelse og lange taler om Solvognen, som ikke kommer Christiania ved?

Kommunerne har sagt før, og det vil jeg gerne gentage, selv om jeg ved, det ikke er populært hos Christianias beboere: vi opfatter ikke Christiania som et socialt eksperiment. Vi opfatter det heller ikke som noget nyt i dansk forspolitik. Dette at isolere folk, der har det dårligt, isolere folk, der er fattige, folk, der er på socialhjælp, det kender vi helt tilbage til fattigreformen fra 1708. Det har været uendelig besværligt at få vores fattiggårde afskaffet, få vores husvildebarakker fra første verdenskrig afskaffet. Der er intet nyt i dette, og midt i at jeg må vende mig mod fremskridtspartiets forslag til folketingsbeslutning, føler jeg en lille bitte lettelse ved, at de reaktionære partier i vores land stadig er imod det, for jeg kan ikke forstå, at de, der taler om det sociale eksperiment, ikke ser risikoen. Hvad skal vi gøre, den dag man virkelig finder ud af, at dette er en billig og en nem løsning af de dybe sociale problemer, for vores afvigere? Hvad skal vi gøre, den dag man begynder at føre en politik, hvor man bare smider dem hen i en krog og klart lader dem klare sig under de dårligst mulige betingelser? Er det det, vi vil, når vi snakker om integration? Er det det, vi vil, når vi snakker om at lave godt socialt arbejde? Er det det, vi snakker om på vores forskningsinstitut? Nej, det er det ikke, og derfor har det en risiko, en risiko for ghettodannelse, som vi ikke kan støtte.

Når så det er sagt, ønsker jeg egentlig ikke at diskutere så meget. Vi har sagt, at vi mener, at Christiania før eller senere skal ophøre med at bestå. Men det, der er proble-

met i Christiania, er ikke de mennesker, der lige nu står i den aktuelle situation. Problemet er vores fallit, vores børne- og ungdomsforsorgs fallit, vores kriminalforsorgs fallit, vores samfunds fallit. De mennesker, der bor derude, kan måske klare sig dér, men alle vores institutioner, hele vores samfund, har spillet fallit, og derfor må jeg her stille ministeren det samme spørgsmål, som jeg har stillet i Christianiaudvalget: hvad er de konkrete ideer? Hvad har man tænkt sig? Hvad har socialministeren tænkt sig? Ved man, hvad Københavns kommune har tænkt sig at stille op som et alternativ?

Jeg vil sige igen: dette er ikke et kommunistisk problem, det er et sygt, kapitalistisk samfunds problem, som vi ikke har nogen forpligtelse til at løse. Vi ønsker ikke denne forspolitik på lang sigt. Vi har helt andre socialpolitiske visioner og ved også, at de kan gennemføres. Vi ønsker heller ikke disse mennesker smidt ud og overladt til sig selv. Vi ønsker en ordentlig socialpolitik, der hindrer, at noget sådant sker, og en dybtgående debat om, hvorfor vores børne- og ungdomsforsorg uden målsætning, uden ideologi, uden indhold, uden de tilstrækkelige pædagogiske foranstaltninger ikke kan løse de problemer for os.

Abel (CD):

Det er interessant at konstatere, hvordan denne sag tilsyneladende fortsat kan samle stor interesse. I virkeligheden burde sagen nu være uden større betydning, og problemet omkring Christiania bør kunne finde en fornuftig afslutning. Når fremskridtspartiets ordfører beklager de mange avisspalter, der er skrevet om dette såkaldte eksperiment, og den omtale, der har været i radio og tv, kan man jo kun sige, at forslaget i dag er befordrende for endnu mere omtale.

Umiddelbart er vi mange i dette ting, som kan have sympati for det foreliggende forslag. Den ulovlige besættelse af Christiania skal bringes til ophør, men med sit forslag i dag forsøger fremskridtspartiet blot at få en ny storm til at rase i et glas vand, som alligevel snart er tømt.

Centrum-demokraterne vil stå ved den aftale, som staten har indgået, og som udløber den 1. april næste år. Vi ønsker ikke at medvirke til en forlængelse eller en fornyelse af aftalen under nogen form, og de forlyden-

[Abel.]

der, der på det seneste har været i aviser og presse om, at eksperimentet skulle fortsætte, tror jeg er helt uden grundlag. Jeg tror ikke, der på nogen måde kan skabes flertal for noget sådant her i folketinget.

Ved at gå ind for den eksisterende aftales naturlige udløb den 1. april næste år giver vi samtidig Christianias beboere mulighed for at finde andre boliger, og derved kan rømningen foregå i ro og orden. Denne ro og orden ønsker vi i forbindelse med flytningen fra Christiania, og vi må derfor gå imod det foreliggende forslag.

Wilhelm (VS):

Selve forslaget er meget enkelt at tage stilling til, for som det fremgår af ministerens redegørelse, er der ganske enkelt ikke tale om, at Christiania er besat. Man kan derimod somme tider få et indtryk af, at der er ikke så få medlemmer af dette ting, der er besat.

Alligevel er det lidt for let at komme om ved det ved bare at sige, at dette forslag er formelt ukorrekt, og det har skræmt selv den i øvrigt sorte reaktion her i tinget fra at være med på det, fordi man ville begå en ulovlighed, for det har jo sin effekt under alle omstændigheder. Det har sin effekt i slagsmålet om stemmerne, der er lette at hente på sådan en sag som denne, i at påvirke andre partier herinde til at gå ind i kampen om at hente stemmer på bekostning af en af de dårligst stillede minoriteter, vi har i landet. Det har sin effekt også på den måde at overspille et forslag i den grad, som fremskridtspartiet har gjort her, således at ikke engang venstres ordfører kan gå ind for det. Det får samtidig den virkning, som jeg synes er meget uheldig, at de i øvrigt sorte kredse i dette ting næsten kommer til at fremstå, som om de kun var grå.

Jeg konstaterer, at ministeren i sin åbning af denne debat var — og det takker jeg for så vidt for — noget mere afslappet i spørgsmålet, end han var, lige da han var blevet minister her i sidste omgang. Men immervæk står det tilbage: hvad har regeringen tænkt sig, at der skal ske efter den tidsfrist, som man nu siger, at man vil respektere? Der er ingen af de tidligere aftaler, der i og for sig er holdt fra myndighedernes side. Det grundlag, som Christiania

eksisterer på i dag, er sådan set aftalen fra den 14. august 1973 mellem socialministeren, kulturministeren og forsvarsministeren, hvori der siges, at brugsretten for christianitterne til Christiania skal gælde i de antagelig 3 år, der vil gå, inden resultatet af en af kulturministeriet udskrevet idékonkurrence om områdets anvendelse foreligger. Men den idékonkurrence er aldrig udskrevet, og nu siger man, at der er ét år tilbage. Det var i øvrigt ikke en fast frist på 3 år, det var „antagelig“, og indtil noget bestemt foreligger. Men den idékonkurrence, man dér stillede op som sin løsning på problemet om, hvad dette område skulle bruges til, er aldrig blevet udskrevet. Kulturministeriet har ikke udskrevet den idékonkurrence, som i virkeligheden er grundlaget for den redegørelse, der blev givet dengang, og den aftale, der blev indgået mellem socialministeriet, kulturministeriet og forsvarsministeriet. Hvorfor er den konkurrence ikke udskrevet? Akademiets konkurrence er en ganske anden sag. Det er noget, de selv har fundet ud af. Men ministeriets idékonkurrence om områdets anvendelse er ikke udskrevet, og derfor er der heller ikke i dag nogen som helst planer for områdets anvendelse, på samme måde som der ikke var det i 1973. Hvad har man tænkt sig, at det skal bruges til? Nu er der, hvis man vil fastholde de frister, man for ikke at begå direkte lovbrud føler sig forpligtet til at overholde, frem til april næste år altså knap et år til, at man skulle have nogle ideer om, både hvad fremtiden skal være for de mennesker, der bor derude, og hvad fremtiden skal være for området. Men ikke en lyd har vi hørt om nogen af delene, og det synes jeg er et spørgsmål, der er grund til at stille, som fru Hanne Reintoft gjorde det til fremskridtspartiet, naturligvis, men så sandelig da også til regeringen og til alle mulige andre partier, om det sociale eksperiment. Jeg ved ikke, om det er en rimelig betegnelse for det, eller det ikke er en rimelig betegnelse, jeg synes sådan set, at det er nærmest uden interesse, hvorimod det er af meget stor interesse at konstatere, at ingen partier, ingen instans, ingen myndighed har gjort noget som helst for at lære af det sociale eksperiment, eller hvad man nu ønsker at kalde det, men det, der under alle omstændigheder er foregået i Christiania. Der er ikke

[Wilhelm.]

gjort noget som helst for at hente erfaringer, bearbejde dem, tage dem til efterretning, eller hvad man nu skal kalde det. Der er ikke gjort noget som helst for at finde ud af, om dette er noget, man kan bruge i andre områder af samfundet, socialforvaltningen osv. osv. Man har fra de lidt mindre reaktionære partiers side brugt dette udtryk med det sociale eksperiment som sådan et skal-keskjul for, at man kan lade det køre en tid, til man så kan slagte det. Men realiteten er, at man heller ikke fra disse partiers side i virkeligheden har gjort noget som helst for at gøre det til et socialt eksperiment eller bare tage ved lære af det eller indhøste erfaringerne, der er gjort derude, hvad enten man nu betragter det som et bevidst eksperiment eller ej.

Der bliver talt om snavsede børn. Man kunne gribe ind mange steder i samfundet, hvis det drejede sig om at gribe ind over for snavsede børn. Jeg synes, det var et fuldstændig latterligt kriterium, men lad de skruptudser, som vi alle sammen kan komme til at lade fare, være i denne forbindelse. Hvad der er væsentligere, synes jeg, er, at vi sådan set nok alle, der har besøgt Christiania, er enige om, at børn derude lever under vilkår, som ingen af os ønsker eller i hvert fald burde ønske, at nogen børn skal leve under. Men det spørgsmål, som fru Inge Krogh og fremskridtsfolkene ikke stiller sig, er: hvad er det, der får børn til frivilligt at vælge fremfor at bo hos deres familie, fremfor at leve videre i samfundet udenfor, at gå ind og leve under sådanne vilkår?

Maisted (FP):

Vi betragter det ikke som noget socialt eksperiment, men som et socialdemokratisk eksperiment. Jeg vil godt, når forsvarsministeren var inde på et brev med finansudvalgets flertalsbeslutning om, hvordan tingene skulle ordnes, lige påpege og motivere vores holdning til forsvarsministerens ansøgning om 460.000 kr. til brandsikring af nogle bygninger, der rives ned om et år. I finansudvalget har vi anmodet om nedrivning af alle bygninger, der er ulovlige til beboelse, med undtagelse af fredede bygninger, og vi finder, at det er spild af skatteydermidler at gennemføre utilstrækkelige brandværnsforanstaltninger i saneringsmodne ejendomme.

Denne beslutning skal ses i sammenhæng med forholdene i Christiania. Historisk set har en socialdemokratisk regering administrativt givet tilladelse til, at nogle slumstormere blev ophøjet til et socialt eksperiment.

Christiania rejser en række problemer. Er det lovligt at administrere på den måde administrativt at fritage en gruppe medborgere for afregning af skat, moms og andre afgifter? Kan man tale om lovbrud, hvis andre borgere får den idé, at de finder, at Christiania er retningsgivende, og derefter også ophører med at indbetale skat, moms og andre afgifter?

Er de af folketingets medlemmer, der går ind for at opretholde ulovlige forhold medskyldige i, at børn og unge går til grunde? Skaber de grundlag for anarki, og er grundloven brudt? Det må lægfolk spørge sig selv om, og ministeren har jo svaret, at alt dette er lovligt.

Der er måske nogen, der ikke ved, at der er områder i Christiania, hvortil ingen har adgang med undtagelse af den styrende gruppe og højtlønnede samfundsomvælttere, som en socialdemokratisk regering har udnævnt til samfundets repræsentanter på Christiania.

Et ofte anvendt argument for Christiania har været, at det var billigere at betale socialt tilskud til børn og unge i Christiania end at sende dem til behandling på hospitaler og institutioner. Det er en fantastisk form for argumentation, hvor moralen er, at det er billigere at betale for børns og unges totale forfald fremfor at gå imod udviklingen af en sådan røverkule.

Vi oplever tilsyneladende en stat, der er ved at gå i opløsning, fordi landets største parti ikke går af vejen for at bruge sociale eksperimenter som Christiania til at fremme deres politik. Men vi er en række folketingsmedlemmer, der hverken har eller vil have lod eller del i Christiania, og derfor stemmer vi for en nedlæggelse af dette eksperiment.

Arentoft (FP):

Forsvarsministeren har en særlig overbevisende måde at udtrykke tingene på. Vi fik at vide, at nu her den 14. marts havde kommunen lovet at udarbejde byplan, og at forsvaret vil afstå arealerne til Københavns kommune den 1. april 1976.

[Arentoft.]

Det giver mig anledning til at stille 3 konkrete spørgsmål til forsvarsministeren. For det første: vil forsvarsministeren dermed lægge hele ansvaret over på Københavns kommune fra 1. april 1976? Det næste: tror forsvarsministeren, at beboerne i Christiania natten mellem den 31. marts og 1. april 1976 vil forlade området i henhold til aftalen i ro og fred? Da jeg for så vidt på forhånd selv har besvaret dette spørgsmål, vil jeg gerne spørge: når de nu ikke gør det, hvad skal der så gøres?

Der er flere, der har efterlyst forslag til, hvad man kan gøre, bl. a. fru Hanne Reintoft, og hvis man vil høre på et forslag, jeg kunne tænke mig at bringe op, så skal man sprede de mennesker, der bor i Christiania. En af tingene er netop, at de er samlet i et lille område. Man skal sprede dem ud over landet i ledige lejligheder, således at de kan indgå i samfundet.

Der er mange i Christiania, der har lovligt arbejde, og dermed vil de også være i stand til at betale husleje ligesom andre borgere i dette land. Man skal blot anvise dem lejligheder, og der er jo masser af ledige lejligheder. Der er Brøndby Strand, der er Gjellerupplanen ved Århus og masser af andre steder i landet. En meget stor del af Christianias befolkning — jeg har hørt omkring 250 — er udlændinge, og disse udlændinge bør efter min mening udvises. Det kan også lade sig gøre, også selv om det er svenskere og nordmænd.

Ordføreren for forslagsstillerne (Dohrmann) (FP):

Til de forskellige udtalelser, som er faldet her i dag, vil jeg gerne sige, at hele det begreb, vi i dag kender under navnet Fristaden Christiania, efter min bedste overbevisning strider fuldkommen mod lovene og mod den retsbevidsthed, de fleste danske statsborgere har. Hvem i dette land ud over dem, som bor i Christiania, kan forvente at få deres el- og vandregninger behandlet af folketingets finansudvalg? Hvilke personer i dette land ud over christianitterne kan med folketingets velsignelse tillade sig at begå hærværk mod statens ejendom? Med folketingets godkendelse foregår der både narkomisbrug og narkohandel i Christiania. De

sanitære forhold er i en sådan befattning, at beboerne derude end ikke har en rimelig chance for at vaske sig ordentligt, og inde midt i det svineri tillader man så mindreårige børn at bo, oven i købet imod forældrenes ønske.

Disse forhold plus mange andre er ganske simpelt en hån mod hele det samfund, retsbevidste og lovlydige borgere lever og ønsker at leve i.

Med nærværende forslag agter fremskridtspartiet at få stoppet dette vanvid, og jeg vil gerne sige til de ordførere, som har bakket vores forslag op — det er godt nok ikke mange — at jeg har konstateret, at vi står ikke alene med vore synspunkter. Det er ganske rigtigt, at området ikke kan rømmes i løbet af en time eller to. Det var heller ikke meningen. Men for én bestemt gruppe kan det ganske simpelt ikke gå hurtigt nok med at komme ud af det foretagende, og det er børnene. Jeg skal derfor fremsætte følgende:

Forslag om motiveret dagsorden.

„Idet folketinget udtaler, at det af menneskelige og samfundsmæssige årsager findes utilstedeligt, at børn under 15 år har fast ophold eller overnatter i Christiania, fortsætter tinget behandlingen af forslaget til folketingsbeslutning.“

Derudover vil jeg gerne stille et spørgsmål til den ansvarlige minister. Ifølge venstrepressens bureau forlyder det, at et udvalg under EF nu også sidder og overvejer at give EF-støtte til Christiania. Jeg vil gerne høre ministerens svar på det spørgsmål.

Anden næstformand (Grete Hækkerup):

Der er nu fremsat følgende forslag om motiveret dagsorden: (se ovenfor). Dette forslag indgår nu i forhandlingen.

Svend Haugaard (RV):

Efter at have siddet og lyttet til debatten må jeg i hvert tilfælde erkende, at der er kommet vældig mange overdrivelser, vældig mange uholdbare postulater, som mere er fremkommet på baggrund af en søgt forargelse end på grund af viden om de faktiske forhold. Det var rart, om den samme forargelse, der kom til udtryk her, kunne gælde de steder i samfundet i øvrigt, hvor der er

[Svend Haugaard.]

en meget dårlig bolig- og hygiejnestandard. Så ville man have lidt mere respekt for den forargelse, der her er kommet til udtryk.

Jeg skal ikke deltage i den almindelige debat om de spørgsmål, der ellers har været fremme — jeg er helt enig med mit partis ordfører, fru Grethe Philip, i de synspunkter, der er blevet fremført — men fru Inge Krogh førte mit navn frem i forbindelse med et udvalg og sagde, at man ikke ville være i stand til at komme igennem med den saneringsplan, som nu var fremme og lå i finansudvalget. Jeg vil gerne hertil sige, at det ved fru Inge Krogh vist ikke noget om, men det er muligt, at vi andre ved lidt om det.

Den tidligere forsvarsminister var fremme med en udtalelse til finansudvalget gående ud på, at det ville koste 19 mill. kr. at sætte det i en sådan stand, at det kunne forsvares at bebo området. Vi har gennemgået bygningerne og fundet ud af, at vi kan sætte de 19 mill. kr. ned til 460.000 kr. Det er dog en ganske pæn ændring, og så kan vi endda opretholde stort set alle bygningerne. Vi mener, efter at det er gennemgået med brandmyndigheder, sundhedsmyndigheder osv. og vi har fået deres sanktion af den plan, der er fremlagt, at det her skulle være holdbart. Det er endda sådan, at brandmyndighederne, når man ser bort fra nogle ganske enkelte særlig farlige bygninger, har sagt: gid det øvrige København så sådan ud!

Det er lidt ejendommeligt, at man så ikke fra de meget forargedes side for en enkelt gangs skyld går ud og kigger lidt på det øvrige København. Så kunne vi måske diskutere lidt mere sagligt om brandfare og forskelligt andet.

Vi mener, det er rigtigt at gennemføre denne plan. Vi mener, at det kan gennemføres for i hvert tilfælde det beløb, der er afsat til det. Jeg tror endda, det kan gøres lidt billigere, men vi ville være på den sikre side. Der er kloakpumper, hegn og forskelligt andet taget med ind i billedet også, og jeg tror, det ville være særdeles sundt, jeg tror, det ville have en psykologisk god virkning, om det blev gennemført ved frivillig arbejdskraft fra beboerne derude og kun med støtte til materialer.

Det er heller ikke rigtigt, at det vil være

spildt, fordi det hele hurtigt skal rives ned. En meget stor del af bygningerne skal fortsat bestå. Det er fredede bygninger, og disse fredede bygninger skal da i hvert tilfælde fortsat blive derude. Tagistandsættelse, vinduesistandsættelse og meget, meget andet er særdeles nyttigt, også med henblik på den varige tilstand.

Derfor må jeg sige, at de påstande, der har været fremme her, er ikke i overensstemmelse med de faktiske forhold, og det vil være rigtigt, om man, skal vi sige lidt mere sagligt, diskuterer disse tekniske ting.

Forsvarsministeren (*Orla Møller*):

Jeg har først nogle bemærkninger til nogle af de ordførertaler, der er holdt, derefter et par mere generelle bemærkninger og endelig vores stilling til den foreslåede motiverede dagsorden.

Hr. Tastesen var den, der først satte streg under de sociale problemer, der er i forbindelse med Christiania og i særlig grad i forbindelse med mange af de forhold, som beboerne har haft at slås med, også før de kom til Christiania, og det er ikke en sag, man uden videre kan tage let på. Der er ingen, der med bare nogenlunde social bevidsthed er i stand til blankt at affeje alle disse problemer.

Hr. Arne Christiansen mente, at det fremsatte forslag til folketingsbeslutning måske kunne få regeringen til at intensivere arbejdet på at få bragt Christiania til ophør. Jeg havde lyst til at sige, at i den henseende er det forslag komplet overflødigt. Der har fra starten været lagt en fast plan for de 3 år, og den bliver fulgt, og selvfølgelig bliver der også foretaget det nødvendige i så henseende.

Jeg skal lade være med at være så afvisende over for hr. Arne Christiansen, som jeg måske et øjeblik kunne være fristet til, ved at sige, at jeg vil følge nøjagtig samme linje, som min forgænger gjorde i forhold til Christianiaudvalg og alle andre udvalg. Så vil der nemlig ikke ske så forfærdelig meget.

Hr. Erlendsson talte om den synkende retsbevidsthed og gav umiddelbart derefter et helt eklatant eksempel på, hvor forvirret retsbevidstheden kan være. Hvis man overhovedet kan få sig selv til at tro, at det skulle være muligt at rejse anklage over for de kunstnere, der har arbejdet med en ny

[Forsvarsministeren.]

plan, er det helt galt fat med forståelsen af retsforholdene her i landet.

Jeg vil gerne over for fru Grethe Philip bekræfte, at vi i forsvarsministeriet er meget klar over, at i det øjeblik en kaserne forlades, kan der opstå ganske alvorlige problemer, og den erfaring er der i hvert fald gjort i forbindelse med Bådsmadsstrædes kaserne. Jeg er glad for, at fru Grethe Philip også stærkt understregede de sociale problemer og også spørgsmålet om den rolige afvikling. Jeg kan ikke se, at det har noget som helst formål hverken juridisk eller menneskeligt at forsøge at spille op til nogen som helst form for konfrontation, i det øjeblik situationen er klar med, at fra 1. april 1976 skal der være en anden ordning.

Jeg må gøre fru Karen Thurøe Hansen opmærksom på, at jeg har samme bekymring som fru Karen Thurøe Hansen med hensyn til børnene i området derude. Det er helt klart, at der er alvorlige problemer. Der er bare det forfærdelige ved det, at jeg med lethed kunne nævne den første halve snes områder i København, hvor jeg har nøjagtig samme bekymring, og derfor er problemet ikke løst bare ved at klare det i Christiania. Der er altså ikke tale om ulovlig besættelse, det sætter jeg en tyk streg under endnu en gang.

Og så vil jeg godt bruge et par bemærkninger om misligholdelse af aftaler. Det er en ganske given ting, at misligholder jeg, der har en god indkomst i denne tilværelse, en aftale, så bærer jeg et meget stort ansvar, men det er mig komplet ubegribeligt, at mennesker ikke kan forstå, at man kan komme i en sådan nødsituation, at selv 75 kr. om måneden kan være et endog overordentlig alvorligt problem, og det er jo det, der er tilfældet.

Så vil jeg gerne sige til hr. Kurt Brauer, der mener, at jeg er mild, at det er nok sandt med nogen modifikation, men når hr. Kurt Brauer vil til at have os til at forstå, at det var slumstormerne, som de også er kaldt, der smed militæret ud af Bådsmadsstrædes kaserne, så er det i klar uoverensstemmelse med historien, for sådan var det ikke. Det, jeg derimod var meget bekymret over i den tale, var, at hr. Kurt Brauer antydede, at det ikke vil være muligt at rydde området, medmindre beboerne på stedet har

godkendt den byplan eller dispositionsplan, som Københavns kommune vil komme med. Hvis det er tilfældet, står vi over for nogle meget alvorlige problemer.

Jeg skal bare komme med et par enkelte bemærkninger mere. Fru Inge Krogh var af den opfattelse, at der skulle aftrappes nu. Jeg har svært ved at se, under hvilken form det kan lade sig gøre, men jeg er meget positivt indstillet over for at få en drøftelse også i Christianiaudvalget omkring disse ting.

Både fru Hanne Reintoft og i særlig grad hr. Wilhjelm spørger: hvad vil regeringen i denne sag? Hr. Wilhjelm sagde oven i købet, at han ikke havde hørt en lyd. Så må der være noget galt med ørerne i hvert fald, for jeg sagde ganske tydeligt, hvad meningen var: pr. 1. april 1976 afgår området til Københavns kommune, hvis de foreløbige aftaler, vi har med Københavns kommune, kommer til at holde stik, og i så tilfælde er det Københavns kommunes opgave at lægge byplan og dispositionsplan for området. I den forbindelse vil jeg gerne gøre opmærksom på, at man skal nu ikke ønske beboerne til lykke med, at det er dem, der har frempresset en hurtig byplanlægning af området, for det har været i gang i Københavns kommune igennem flere år. Det ved jeg også.

Hr. Arentoft stillede mig over for konkrete spørgsmål, bl. a. om at lægge ansvaret helt over på Københavns kommune. Jeg ved ikke, hvad der ligger i spørgsmålet. Det er klart, at fra 1. april 1976, hvis Københavns kommune har overtaget området, er det Københavns kommunes ejendom. Men jeg vil gerne i forbindelse også med spørgsmålene fra fru Hanne Reintoft og fra hr. Wilhjelm sige: det er da soleklart, at regeringen vil drøfte også med Københavns kommune den resterende del af perioden, under hvilke former vi vil være i stand til at yde en indsats over for de sociale problemer, der ligger.

Og så spørger hr. Arentoft, om jeg tror, at man vil forlade området i fred og ro natten mellem den 31. marts og 1. april. Jeg ved ikke, hvad jeg tror om en sådan sag, men det, der er det afgørende, er, at vi naturligvis må finde frem til en afvikling af området. Det er imidlertid, som om der ligger en eller anden militant holdning bagved: hvis det så ikke sker, hvad skal vi så til at fore-

[Forsvarsministeren.]

tage os? Skal vi nu ikke være enige om at tage det en lille smule roligt. De fleste sager afvikles nu lettest med en smule balance i sindet, når man skal have dem afgjort.

Hr. Dohrmann sagde, at det var ikke ret mange, der kunne få deres el- og vandregninger betalt af finansudvalget. Jeg har lyst til i den forbindelse at sige, at det danske samfund har sparet sig fra mange gange det beløb, der her er tale om, ved ikke at øve en rigtig social indsats over for mange af de problemer. Og det er — det bliver jeg nødt til at sige — bestemt ikke med folketingets tilladelse, at der finder narkotikamisbrug sted på området derude. Det er en total forvrængning af tingene. Der foretages nøjagtig den samme inspektion i dette område med hensyn til disse ting fra politiets side som i alle andre områder af landet.

Der blev også stillet et spørgsmål om EF-støtte til Christiania. Jeg har ikke anden viden om det end det, der står i aviserne, og derfor kan jeg ikke sige mere om det.

Til sidst: den foreslåede motiverede dagsorden kan regeringen ikke gå ind for. Jeg behøver egentlig kun at give én eneste begrundelse: hvis vi gik ind for den, ville det betyde, at vi skulle ud at hente børn derude i hjem, der er velfungerende. Alene af den grund er forslaget ganske enkelt en umulighed, og derfor må jeg afvise det.

(Kort bemærkning).

Inge Krogh (KrF):

Vi er ganske enige i, at det er utilstedeligt, at børn under 15 år har fast ophold i Christiania, men vi synes, det, der foregår, i det hele taget er utilstedeligt, og vi mener ikke, det kan nedtrappes på én gang, hvorfor vi vil fremsætte følgende:

Forslag om motiveret dagsorden.

„Idet folketinget opfordrer regeringen til straks at påbegynde afviklingen af Christiania, så den kan være afsluttet senest 1. april 1976,

fortsætter tinget behandlingen af sagen.“

Første næstformand (Grete Hækkerup):

Der er nu fremsat yderligere følgende forslag om motiveret dagsorden: (se ovenfor). Dette forslag indgår nu også i forhandlingen.

Jeg skal her afbryde forhandlingen og udsætte mødet. Det genoptages i dag kl. 17.20.

Mødet udsat kl. 16.45.

Mødet genoptaget kl. 17.20.

Første næstformand (Grete Hækkerup):

Jeg skal efter anmodning udsætte mødet yderligere en halv time. Det genoptages i dag kl. 17.50.

Mødet udsat kl. 17.21.

Mødet genoptaget kl. 17.50.

Forhandlingen genoptoges.

Tastesen (S):

Det indtryk, man har fået af denne debats første runde, er jo noget i retning af, at de hårde drenge fra fremskridtspartiet kommer med deres rene sind og vil sætte regeringen stolen for døren og forlange, at man skal fjerne en minoritetsgruppe fra dens nuværende boliger med kort varsel, et varsel, der er i strid med det løfte, som er givet til denne gruppe.

Det var i øvrigt kendetegnende for debatten i første omgang, at det ikke var de menneskelige aspekter i forhold til disse menneskers fremtidige problemer, som så stærkt kom frem fra fremskridtspartiets side. Det er meget afgørende for os i socialdemokratiet, dels at vi holder vores løfte, dels at vi løser det problem, der nu engang er med Christiania, på en menneskelig, anstændig måde.

Når hr. Maisted kalder Christiania for et socialdemokratisk eksperiment, så har dette intet på sig. Det er blevet kaldt et socialt eksperiment, fordi det skulle udvikle sig på andre måder, end man hidtil har kendt, men det har vel næppe fået de betin-

[Tastesen.]

gelsler, der skulle til, for at det kunne blive et virkelig socialt eksperiment. Det, som er kendsgerningerne, er, at den socialdemokratiske regering i 1971 blev stillet over for den fuldbyrdede kendsgerning, at tomme, anvendelige boliger var blevet besat af en gruppe mennesker med sociale problemer, mennesker, som for manges vedkommende var boligløse. Den kendsgerning blev man sat til at administrere, og det har man forsøgt at gøre på en så rimelig måde som muligt, medens man afventede de overordnede myndighedsbeslutninger, byplanbeslutninger o. lign. om, hvad der skulle ske med Christianias fremtid.

Nu har vi så fået stillet en række dagsordensforslag. Vi har for det første fået dagsordensforslag, stillet af hr. Dohrmann, som går på, at det af menneskelige og samfundsmæssige årsager findes utilstedeligt, at børn under 15 år har fast ophold eller overnatter i Christiania. Det forholder sig således, at der bor adskillige familier med deres egne børn derude, og det ville måske være helt i strid med grundloven, men i hvert fald med børne- og ungdomsforsørgsloven, hvis man greb ind på en sådan måde, at man fjernede disse børn fra deres forældre. Det kan der efter vores opfattelse ikke være tale om at man gør, så alene af den grund kan vi ikke stemme for dette dagsordensforslag.

Må jeg så i øvrigt sige, at vi har jo børne- og ungdomsværnet til at gribe ind i de enkelte situationer, hvor man skønner, at et barn eller en ung er udsat for opvækstforhold, der ikke er rimelige. Der findes sågar tvangsbestemmelser i børne- og ungdomsforsørgsloven, som man i givet fald kan bruge. Det er op til de kommunale myndigheder rundt omkring, til børne- og ungdomsværnene, at bruge disse bestemmelser, og de kan også bruges over for de 15-18-årige, hvis man vil vælge at gå den vej. Det, der har været problemet, har jo været, at man mange gange har stået afmægtig, når børne- og ungdomsværnet ville gribe ind, fordi man ikke var i stand til at anvise en bedre mulighed, og som blev accepteret af de unge. Her ligger noget af det virkelige problem. Vi må altså afvise fremskridtspartiets forslag om motiveret dagsorden.

Vi må også afvise det af fru Inge Krogh stillede dagsordensforslag. Vi gør det, fordi

man, hvis der blev et flertal for dette forslag, heller ikke ville holde sit løfte til beboerne i Christiania, idet afviklingen så straks skulle påbegyndes. Fra det øjeblik, folketinget har vedtaget det, er regeringen pålagt at skulle starte afviklingen, og derved bryder man ind i den bestående aftale og det løfte, som er blevet givet til beboerne derude. Af denne grund kan vi ikke stemme for kristeligt folkepartis dagsordensforslag.

Men det er naturligvis for regeringen magtpåliggende at få forholdene i orden på den måde, at når perioden udløber den 1. april, så skal det være helt klart, hvordan de pågældende menneskers fremtid former sig. Det kræver nænsomhed, det kræver konduite, det kræver også økonomiske bevillinger, og disse økonomiske bevillinger, som kan blive nødvendige undervejs, gør, at vi håber, det vil komme til udtryk hos folketingsflertallet her ved, at man stemmer for et dagsordensforslag, som svarer til den holdning, som socialdemokratiet står for. Jeg vil derfor på den socialdemokratiske gruppes vegne fremsætte følgende:

Forslag om motiveret dagsorden.

„Idet folketinget opfordrer regeringen til at have afviklingen af Christiania afsluttet senest 1. april 1976,

fortsætter tinget behandlingen af sagen.“

Første næstformand (Grete Hækkerup):

Der er nu fremsat følgende forslag om motiveret dagsorden: (se ovenfor). Dette forslag indgår nu også i forhandlingen.

Arne Christiansen (V):

Jeg skal først knytte et par bemærkninger til et par af de indlæg, der kom i første runde.

Hr. Maisted fra fremskridtspartiet gjorde meget klart op, hvorledes fremskridtspartiets holdning er til en række af de begivenheder, der knytter sig til, og de forhold, der er i Christiania. Jeg synes blot, det skal siges, at der jo intet nyt er i de synspunkter for et stort flertal her i folketinget, det er mit indtryk efter de forhandlinger, vi har haft i Christianiaudvalget, og jeg kan understrege, at fremskridtspartiet ikke er alene. Det er min opfattelse, at i Christianiaudvalget var der et flertal for at anbefale finansudvalget, at der ikke skulle bevilges 460.000 kr. til reparationer, ud fra det syns-

[Arne Christiansen.]

punkt, som hr. Maisted korrekt anførte, nemlig at det ville være overflødig i en periode, hvor man skal til at afvikle Christiania.

Hr. Maisted var også inde på spørgsmålet om de manglende indbetalinger af el- og vandafgifter, og det blev kommenteret af forsvarsministeren. Jeg må sige, at jeg var lidt overrasket over forsvarsministerens udtalelser — uagtet jeg ved, at han taler som forsvarsminister og ikke justitsminister i dag — når man siger, at man vil se gennem fingre med, at man ikke har betalt el- og vandafgift, for så har man sparet dem andre steder. Jeg tror ikke, man i regeringens daglige administration vil acceptere denne form for omposteringer på budgettet. Ydermere finder jeg, at det egentlig ikke er det væsentlige, om det drejer sig om 100.000 kr., eller det drejer sig om 800.000 kr. Det drejer sig om lighed for loven, og jeg mener ikke, at nogen regering eller minister bør lægge navn til, at der sker, om jeg så må sige, en bøjning af retten. Jeg var ked af at høre denne udtalelse fra ministeren.

Og så står vi altså nu med et bundt af dagsordensforslag. Må jeg sige, at det unægtelig er overraskende, og jeg synes, det nærmer sig det uværdige for dette ting, at man under en første behandling starter en dagsordensdebat, og at dette startsignal oven i købet bliver givet af det parti, som har foranlediget denne debat i dag med et forslag til folketingsbeslutning. Men nu er dagsordensforslaget altså kommet, og det har for mig bekræftet det, som jeg antydede i mine indledende bemærkninger i første runde. Jeg sagde, at jeg havde indtryk af, at det var et parade-forslag, og det var altså et parade-forslag, der skulle bruges som affyringsrampe for et demonstrationsdagsordensforslag. Indholdet af fremskridtspartiets dagsordensforslag mangler efter min opfattelse konsekvens, idet det ikke pålægger nogen minister at gøre noget som helst, men kun konstaterer en tilstand. Derudover er der fra den socialdemokratiske ordfører og også fra forsvarsministeren peget på det inkonsekvente i det reelle indhold, nemlig hvad der kunne ske med de børn, der bor hos forældrene.

Det ville derfor være umuligt for os at stemme for dagsordensforslaget, men der foreligger jo også andre. I første omgang

kunne man vel nok selv ved nærlæsning sige, at kristeligt folkepartis dagsordensforslag lå meget nær op ad venstres synspunkter, men med det socialdemokratiske ændringsforslag kan jeg sige, at vi er dækket ind med det synspunkt, at Christiania skal afvikles til 1. april næste år. Hvor kort eller lang tid man vil bruge, og hvordan man vil gøre det, og hvornår man vil begynde, er i denne forbindelse underordnet.

Jeg skal derfor på venstres vegne anbefale, at man stemmer for det socialdemokratiske ændringsforslag, og vi afviser de andre dagsordensforslag.

Ordføreren for forslagsstillerne (Dohrmann) (FP):

Jeg har konstateret, at socialdemokratiet har fremsat et ændringsforslag. Jeg har også konstateret, at der muligvis kommer endnu et ændringsforslag. Jeg skal derfor begære mødet udsat i en halv time og vil yderligere tilføje, at det oprindelig var vores mening at stemme for det af kristeligt folkeparti fremsatte dagsordensforslag.

Må jeg lige til slut sige til hr. Arne Christiansen, at grunden til, at vi fremsatte et dagsordensforslag, bl. a. er, at vi ved, at når forslaget går ind i Christianiaudvalget, så får det lov til at ligge der mindst indtil og også efter den 1. april 1976. De erfaringer har vi trods alt med Christianiaudvalget.

Første næstformand (Grete Hækkerup):

Jeg vil fortsætte anden omgang, og så må vi høre, om der yderligere kommer dagsordensforslag.

Grethe Philip (RV):

Jeg vil igen midt under denne regn af dagsordensforslag gerne præcisere, hvad jeg allerede tidligere har sagt, at vi i det radikale venstre mener, at Christiania skal afvikles roligt, at aftalen skal holdes, og at Københavns kommune hurtigst muligt må i gang med den planlægning, som er den nødvendige forudsætning for denne rolige afvikling.

Når jeg derefter ser på de dagsordensforslag, der på dette tidspunkt er fremsat, så må jeg først sige om det af fremskridtspartiet fremsatte forslag, at det forekommer mig at være ganske overordentlig ubehjælpomt formuleret. Forsvarsministeren pe-

[Grethe Philip.]

gede jo på, at det ville indebære, at man fjernede børn fra deres forældre, nemlig de forældre, der bor derude. Jeg vil være så venlig over for fremskridtspartiet at tænke mig, at dette har man næppe forestillet sig. Men selv med denne venlige fortolkning ligger der jo en tendens i det i retning af, at man vil skride tvangsmæssigt ind over for børn, og den tanke er vi ikke med på. Jeg foreslår derfor på mit partis vegne, at man stemmer imod.

Hvad angår dagsordensforslaget fremsat af fru Inge Krogh, kristeligt folkeparti, så er der dér tale om en hurtig påbegyndelse af afviklingen, altså noget, der strider imod aftalen, og det kan vi ikke gå ind for.

Endelig har så socialdemokratiet fremsat et dagsordensforslag, som i visse henseender ligger ret tæt op ad fru Inge Kroghs forslag, men jo har den væsentlige afvigelse, at der ikke er tale om, at man nu tvært imod aftalerne øjeblikkelig begynder en afvikling, men at man får præciseret, at afviklingen skal være afsluttet inden 1. april 1976. Vi mener, at dette vil være med til at anspore Københavns kommune til øjeblikkelig at intensivere sin planlægning for området. Her er altså tale om en yderligere understregning og udbygning af den henvendelse, der allerede er foretaget via finansudvalget, eller i hvert fald på initiativ af finansudvalget, fra forsvarsministeren til Københavns kommune, og det ser vi med glæde på.

Men jeg vil da også gerne sige, at der er vel ingen, der forestiller sig, at hver eneste af Christianias beboere vil kunne være ude af området lige i det øjeblik, klokken slår tolv. Vi forudsætter, at forsvarsministeren vil fortolke ordlyden nogenlunde smidigt og fornuftigt, så vi netop kan få den rolige afvikling, der for os er noget helt centralt i denne sag.

Vi ser i min gruppe med lidt blandet glæde eller betænkelighed på det af socialdemokratiet fremsatte dagsordensforslag, men hele gruppen vil dog alt i alt anbefale, at man stemmer for det dagsordensforslag, der er fremsat af socialdemokratiet.

Karen Thurøe Hansen (KF):

Til det af hr. Dohrmann fremsatte dagsordensforslag kan jeg sige, at det konservative folkeparti kan stemme for det, vel vi-

dende, at der også bor børn derude sammen med deres familier, og at vi ikke er tilhængere af, at børn og familier bliver skilt ad. Men vi finder det uhensigtsmæssigt, at der i det hele taget opholder sig børn i Christiania.

Det konservative folkeparti kan også stemme for det af fru Inge Krogh fra kristeligt folkeparti fremsatte dagsordensforslag, selv om dagsordensforslaget indeholder, at det skal være afviklet inden den 1. april næste år. Vi har hele tiden været imod Christiania, og vi er tilhængere af en meget hurtig afvikling.

Vi kan derimod ikke stemme for det af socialdemokratiet fremsatte dagsordensforslag. Det strider direkte imod vores synspunkter, og som jeg også fremhævede i mit indlæg, ser vi gerne Christiania nedlagt så hurtigt som muligt.

Jeg opfordrer hermed folkettingen til at stemme imod det af socialdemokratiet fremsatte dagsordensforslag.

Kurt Brauer (SF):

I ministerens svar til mig — det er jo snart længe siden — tror jeg, at han kom ind på en argumentation, som bygger på en misforståelse af, hvad jeg har sagt, eller også har jeg ikke udtrykt mig klart nok. Den befolkning, som jeg forudså skulle godkende en eventuel byplan, før jeg tror på, at Christiania kan rømmes, det er den befolkning, som i fremtiden skal have gavn af området. Det er Christianshavns og Københavns befolkning. Jeg håber, at jeg hermed har ryddet det problem af vejen, så ministeren ikke tror, at jeg går rundt med ønsker om, at der skal ske en voldelig hindring af ret og rimelighed.

Med hensyn til beboerne i Christiania og deres retlige stilling i det her, da må beboerne på Christiania have grund til at tro, at der skulle være afholdt en idékonkurrence. Hr. Wilhjelm har været inde på dette tema med idékonkurrencen, som i virkeligheden er det, som har sikret, at man i dag kan tale om en dato, den 1. april, idet det jo oprindeligt hed, at denne idékonkurrence måtte ventes at ville tage så lang tid som frem til den 1. april 1976. Hele motiveringen for at udskyde udflytningen fra Christiania og afskaffelsen af den nuværende brug af Christiania var jo, at der skulle holdes en

[Kurt Brauer.]

idékonkurrence om området. Denne idékonkurrence er ikke holdt.

Jeg må konstatere, at de skiftende regeringer må bære ansvaret for, at det ikke er sket, og da vi jo altså har et meget negativt forhold til de fremsatte dagsordensforslag, skal jeg bebude, at jeg, når jeg er færdig her, vil komme med vores eget, som vi synes er bedre. Der er jo taget hul på det hele, som hr. Arne Christians var inde på det i fremskridtspartiets sædvanlige stil. Ubegavet og uigennemførligt og uigennemtænkt kommer man med dagsordensforslag, som i bedste fald vil føre til direkte lovovertrædelser for dem, som skal handle i dets ånd, og det er i hvert tilfælde forkert at vedtage noget sådant.

En anden grund til, at det kunne være forkert, er, at dem, som man taler om, nemlig organisationen Børnemagt, er i et etableret, meget, meget ømfindeligt samarbejde med de sociale myndigheder i København. Det ved jeg lidt om, for jeg har den ære også at sidde i Københavns kommunes borgerrepræsentation. Dette totale ukendskab til og denne hån over for det arbejde, som de sociale myndigheder i København har, som udvises i dette dagsordensforslag, er også medvirkende til, at vi afviser det med et lige så vrissent „nej“ som selve det forslag, der er til debat her.

Så får vi kristeligt folkepartis forslag om motiveret dagsorden. Det slutter forkert, ligesom regeringens ændringsforslag lader det slutte forkert, idet det slutter med, at man skal fortsætte behandlingen af sagen. Dertil er vi aldeles ikke til sinds. Dette uigennemtænkte, uigennemførlige og ubegavede forslag bør ikke gå videre til anden behandling her i tinget. Vi må have en slutning på dette, således at vi ikke behøver at beskæftige os mere med det. Her er i hvert fald én fejl ved regeringens rettelse til kristeligt folkepartis dagsordensforslag. Jeg mener heller ikke, at man kan fastholde datoen den 1. april, således som regeringspartiet mener at kunne gøre det i det afværgesforslag, som det har fremsat. Denne 1. april-dato er en fiktion, hvad hr. Wilhjelm har argumenteret for, og som jeg har fortsat her. Den er en fiktion, den er grebet

frit ud af luften. Det var en dato, inden hvilken man regnede med, at en lovet idékonkurrence kunne være afsluttet.

Man skal holde sine løfter, og for at give tinget lejlighed til at minde regeringen om det skal jeg fremsætte følgende:

Forslag om motiveret dagsorden.

„Idet folketinget udtaler, at regeringen såvel med hensyn til Christiania som på alle andre områder bør holde sine løfter, går tinget over til næste sag på dagsordenen.“

Det sidste er vel nok det vigtigste for mig.

Første næstformand (Grete Hækkerup):

Der er nu fremsat følgende forslag om motiveret dagsorden: (se ovenfor). Dette forslag indgår også i forhandlingen.

Inge Krogh (KrF):

Kristeligt folkeparti kan ikke gå ind for det af socialdemokratiet fremsatte dagsordensforslag, idet der blot står, at Christiania skal være afviklet 1. april 1976. Men som fru Grethe Philip siger, kan det ikke nytte noget, at man begynder kl. 12 dagen i forvejen, når noget sådant skal afvikles. Det er ting, som man må arbejde i måneder på, og vi har ikke fået noget at vide om, hvornår socialdemokratiet vil opfordre regeringen til at begynde. Vi må fastholde, som jeg har sagt det før, at vi må begynde afviklingen så hurtigt som overhovedet muligt.

Det er rigtigt, som det er blevet fremhævet, at der må forhandles med beboerne i Christiania, og det har vi tidligere diskuteret meget i Christianiaudvalget, men spørgsmålet er, om man kan gå længere end at oplyse om, at man vil påbegynde afviklingen. Jeg mener, at man må gå frem på den måde, at de, der kan skaffe sig et sted at bo, opfordres til at flytte, og resten må man hjælpe. Jeg foreslår, at man begynder med Børnehuset, hvor der bor en del børn uden deres forældre, og i mange tilfælde ønsker forældrene disse børn tilbage.

Man siger, at der vil blive modstand, når man begynder at afvikle. Det er muligt, men mon ikke der vil blive den samme modstand, når man begynder måske sidst i marts måned og skal være færdig til april?

[Inge Krogh.]

Jeg opfordrer til, at man stemmer for vores dagsordensforslag, sådan at afviklingen kan foregå roligt.

Hanne Reintoft (DKP):

Lad mig allerførst understrege, at vi ikke har ønsket denne debat. Vi fandt efter sidste Christianiadebat, hvor vi pointerede vores synspunkter, at man nu arbejdede med sagerne med den konduite og den nænsomhed, som socialdemokratiets ordfører ganske rigtig påpegede.

Men lad mig samtidig understrege visse andre ting. Når en befolkning har vanskeligheder, når man har krise, så får man et øget socialt behov. Det, vi har foretaget i den sidste tid, er jo en række sociale nedskæringer. Vi skærer ned på vores daginstitutioner, så led ikke efter Christianiabørnene om 10 år. Vi kaster en generation af unge ud i arbejdsløshed uden virkelig at gøre noget ved det. Vi ved, at henvendelserne på vores socialkontorer er tredoblet, og vi øger ikke personalet. Vi ved, vi skærer ned på den pædagogiske assistance på vores børnehjem, og vi gør ikke noget ved det.

For et halvt år siden kom der en ung mand hernede og ønskede afvæjning. Han havde lus i øjenbrynene og var helt sølle. Han havde prøvet før, og det var mislykkedes. Hvor jeg end ringede hen, fik jeg den besked, at der var et års ventetid. Han tog ud på Christiania. Han kriminaliserede sig også. Men se — og det må jeg sige til fremskridtspartiet og fru Inge Krogh — man kan afvikle Christiania, men man kan ikke afvikle den unge narkomans problemer, som et folketing, der ingen social forståelse har, har sendt ham ud i.

Vi har ikke ønsket dette, og derfor havde vi egentlig heller ikke ønsket at deltage i dette dagsordensrace. Men vi vil gøre det alligevel af to grunde. For det første ønsker vi over for beboerne på Christiania, over for vores vælgere, over for vores parti, klart at præcisere vores holdning. For det andet ønsker vi — og det vil jeg også sige meget indtrængende til kristeligt folkeparti — her i dag at få en klar præcisering af, hvad der er moral, og hvad der er dobbeltmoral.

Jeg vil derfor tillade mig at fremsætte følgende:

Forslag om motiveret dagsorden.

„Idet folketinget opfordrer regeringen til straks at iværksætte alle nødvendige økonomiske, sociale og pædagogiske foranstaltninger med det formål at afvikle Christiania snarest muligt efter 1. april 1976, fortsætter tinget behandlingen af sagen.

Vi ønsker Christiania afviklet. For at sige det endnu en gang: vi ønsker ikke ghettoer. Men vi ønsker også, at man vedkender sig sit ansvar og vedkender sig, at nu tager vi fat på at løse de sociale problemer, ellers afslører vi os over for hele befolkningen, og også for Christianias unge, som nogle, der ikke forstår deres opgave, som spiller dobbeltspil og ikke ved andet end altid at sparke nedad.

Første næstformand (Grete Hækkerup):

Der er nu fremsat følgende forslag om motiveret dagsorden: (se ovenfor). Også dette forslag indgår i forhandlingen.

Abel (CD):

Jeg kan indledningsvis sige, at jeg ikke har noget dagsordensforslag med. Jeg synes, at denne debat ikke er folketinget værdig. Jeg sagde i min indledning i første runde, at jeg fandt det ganske urimeligt, at denne sag skulle kunne ofres så megen tid i dette folketing, når man ganske naturligt kunne få en afslutning ved, at man lod den aftale, man har med Christiania, udløbe, og at man således blot ikke fornyede den, men det ønsker man ikke i folketinget, fra visse sider i hvert fald.

Jeg vil da meget gerne gentage det, som jeg sagde også under første runde, nemlig at jeg fandt det underligt, at fremskridtspartiet netop fra denne talerstol udtrykte utilfredshed med, at Christiania blev omtalt her og dér og alle vegne alt for ofte. Nu har fremskridtspartiet vist, at man ved dette paradeforslag blot ønsker yderligere publicity ikke alene omkring fremskridtspartiet, men især også omkring Christianiasagen, og derfor forstår jeg slet ikke, at vi skal have denne debat.

Centrum-demokraterne er imod det dagsordensforslag, som er lagt frem fra fremskridtspartiet. Jeg skal ikke begynde her at motivere det. Andre har sagt, at det oven i købet kunne være ulovligt at gå ind i effek-

[Abel.]

tueringen af det. Til gengæld kan vi tilslutte os det ændringsforslag, der er kommet fra den socialdemokratiske gruppe til fru Inge Kroghs forslag. Det indebærer jo netop, at man sikrer, at afviklingen skulle være afsluttet pr. 1. april næste år, og det er det, vi ønsker, samtidig med at det skal være en rolig afslutning.

Må jeg samtidig sige, at der er udtrykt ønske om fra denne talerstol, at mødet bliver yderligere udsat. Man plejer at respektere i folketinget, når et parti ønsker noget sådant, og det ønsker vi da også at gøre fra centrum-demokraternes side, men jeg finder det meget beklageligt, at man ønsker at fortsætte denne debat, i tråd med, som jeg sagde i begyndelsen, at jeg ikke synes, at denne sag har en sådan størrelse, at det skulle være nødvendigt. Jeg beklager, men vi tilslutter os altså det socialdemokratiske dagsordensforslag, og vi håber, at fremskridtspartiet vil udtrykke ønske om, at vi kan blive færdige med debatten på nuværende tidspunkt.

Wilhjelm (VS):

Jeg synes, dette bekræfter, hvad jeg var inde på tidligere i dag, at ganske vist har fremskridtspartiet overspillet rollen med det forslag, som selv venstre ikke kunne støtte, fordi det simpelt hen ville være ulovligt, men det har alligevel sin virkning. Det har gjort, at andre kommer i kølvandet og med forslag, der i sig selv er dybt sorte, kommer til at figurere, som om de kun var grå.

Jeg synes, det specielt er interessevækkende med regeringens og socialdemokratiets initiativ i denne situation, hvordan man søger at kaste en luns ud til ulvene, ligesom man har gjort på en masse andre områder, og hvordan det også i denne sag viser sig, at selv ikke dette gør ulvene mindre grådige, og at de konservative nu end ikke vil æde den luns, som består i, at regeringen tilbyder, i virkeligheden i strid med det, som socialdemokratiet selv har sagt, at afvikle Christiania inden den 1. april 1976. For hvordan er det i grunden med det socialdemokratiske dagsordensforslag om at afslutte afviklingen senest den 1. april 1976? Jeg mener, at der kan indvendes præcis de samme ting mod det dagsordensforslag, som hr. Tastesen indvendte imod kristeligt folke-

partis dagsordensforslag, nemlig at dette er i strid med de løfter, man har givet christianitterne om, at de havde brugsretten indtil 1. april. Når man skal have fuldt afviklet senest den 1. april 1976, så må man nødvendigvis påbegynde denne afvikling i den periode, hvor man ellers havde tilsagt christianitterne brugsretten. Vi vil altså vende os imod såvel dagsordensforslaget fra fremskridtspartiet som dagsordensforslaget fra kristeligt folkeparti som dagsordensforslaget fra socialdemokratiet.

Det er jo vanskeligt at vende sig imod forslaget fra SF. Dette med at folketinget og regeringen skal holde sine løfter osv., det er jo det her med at ønske godt vejr osv., så det stemmer vi for, vel vidende at det er et slag i luften. Men jeg vil godt sige, at for vores vedkommende er det ikke kun et spørgsmål om, at disse løfter er afgivet, og at de selvfølgelig skal holdes. For vores vedkommende er det også sagen, at vi ikke ville kunne stemme for noget dagsordensforslag, der kræver nedlæggelse eller afvikling af Christiania uden — og det er jo vilkårene i dag — noget som helst tilsagn eller retningslinjer for, hvad der skal ske med området, og hvad der skal ske med de mennesker og med de sociale problemer, som folketinget og Københavns kommune rent faktisk har kostet derud i det område. Der foreligger intet om det. At vi så kan henholde os til nogle formalia, som jeg også gjorde i første runde, og som hr. Kurt Brauer gjorde nu her igen, at der faktisk er givet nogle tilsagn, at der faktisk er lavet en aftale, at det faktisk er forudsat, at der var udskrevet en idékonkurrence om områdets benyttelse, og at brugsretten hos christianitterne befandt sig dér, indtil dette var afklaret, og at denne idékonkurrence endnu ikke to år efter er udskrevet og ikke har nogen som helst udsigt til at blive udskrevet, er en anden sag. Men for os er det centrale ikke, om de dér løfter i virkeligheden er afgivet eller ej. Det centrale er: vi kan ikke stemme for noget forslag, der går ind for afvikling af det, der ligger derude, så længe der ikke er noget som helst om, hvad man vil gøre ved området, og hvad man vil gøre ved de mennesker, og hvad man vil gøre ved de sociale problemer, som er koncentreret derude.

Endelig vil jeg om fru Hanne Reintofts forslag sige, at det, der gør mig lidt betænke-

[Wilhelm.]

lig, er formuleringen „med det formål at afvikle Christiania snarest muligt efter 1. april 1976. . . «i og for sig kun fordi jeg ikke forstår, hvad der ligger i formuleringen „at afvikle Christiania“. Det er jo ikke området derude som sådant, man afvikler, vel? Det er jo heller ikke problemerne som sådanne? Vi er fuldt enige med kommunisterne i den del af forslaget, der hedder, at man skal skaffe de økonomiske baggrunde for at løse de dér problemer, eller hvordan det nu lød — vi har jo ikke fået det endnu — men formuleringen „med det formål at afvikle Christiania“, uden at der i øvrigt sådan er redegjort for, hvad der ligger i det, får os til at sige, at vi undlader at stemme for DKPs dagsordensforslag.

Maisted (FP):

På grundlag af de informationer, jeg har fået af forsvarsministeren, vil jeg gerne bede forsvarsministeren bekræfte, at jeg ikke er fremkommet med ukorrekte udtalelser heroppefra.

Forsvarsministeren (Orla Møller):

Jeg skal prøve på at fatte mig i korthed, men et par kommentarer er nødvendige.

Jeg vil gerne i forbindelse med hr. Arne Christiansens indlæg sige, at jeg aldrig har udtrykt mig på den måde, at forsvarsministeriet ville se igennem fingre med, om der blev betalt for el- og vandafgift. Jeg har heller ikke i min holdning givet udtryk for noget sådant, men betonet, at der kan være situationer, hvor det kan være vanskeligt at få gennemtrumfet, at man får de penge, som her skulle have været betalt. Jeg vil gerne i den forbindelse oplyse, at de sidste indbetalinger fra beboerne i Christiania er af en sådan størrelsesorden, at hvis der kom lige så meget pr. måned, som der er kommet i den sidste måned, så ville det beløbe sig til omtrent 400.000 kr. om året, så der er altså for øjeblikket en vilje til at få rettet op på tingene. Derfor vil jeg også gerne sige til hr. Arne Christiansen, at der naturligvis ikke er tale om at bøje retten i nogen situation. Det har der aldrig været tale om i administrationen i forhold til Christiania.

Fru Grethe Philip rejser spørgsmålet om tidsfristen. Det er vel en naturlig ting, at jeg i forbindelse med tidsterminen senest 1.

april over for tinget giver løfte om, at jeg, så vidt det er gørligt, hvis Christianiaudvalget fortsætter efter denne dag, holder det konstant underrettet om, hvad der foregår i Christiania, og om, hvilke forhandlinger jeg kan komme til at føre med forhandlingsgruppen derude.

Jeg takker hr. Kurt Brauer for rettelsen af nogle misforståelser, men der er stadig væk én tilbage hos hr. Kurt Brauer. Det er både hos hr. Kurt Brauer og hos hr. Wilhelm simpelt hen forkert at argumentere med, at begrundelsen for datoen 1. april 1976 skulle være spørgsmålet om en idekonkurrence. De to ting er sådan set uafhængige af hinanden, og det er nok nødvendigt, sådan som debatten har formet sig på dette punkt, at få dette sagt meget tydeligt.

Hr. Kurt Brauer siger, at den 1. april er en fiktion. Det kommer jo an på, hvad man mener. Hr. Wilhelm var inde på noget af det samme, og derfor er jeg nødt til at sige, at under forudsætning af, at der er den rette vilje hos dette ting til at bevilge, hvad der er nødvendigt for at klare de sociale problemer, også for at klare de oprydningsproblemer, der kan blive i Christiania, så vil jeg tro, at det i fornuftige forhandlinger med beboerne i Christiania vil være gørligt at holde det løfte, én regering, to regeringer, tre regeringer har givet til beboerne i Christiania, og alligevel nå frem til en hæderlig, rolig afslutning på tingene. Det kan i hvert fald ikke under nogen omstændigheder lade sig gøre, hvis man følger fru Inge Kroghs forslag, og det er mig komplet umuligt at forstå, at man kan tro, at der skulle kunne blive tale om en rolig afvikling, når man vil forsøge at gribe ind på nuværende tidspunkt og dermed bryde løfter, der er givet. Det må da naturligt give lyst til opposition og også skabe vrede.

Derfor er det min opfattelse, at det forslag, som den socialdemokratiske gruppe har fremsat, naturligvis støttet af den socialdemokratiske regering, giver en mulighed for at komme i gang med forhandlinger med kompetente myndigheder i Københavns kommune i de relevante områder inden for administrationen i regeringen om at løse sociale problemer og dermed også finde frem til en rolig afvikling af situationen i Christiania.

Jeg kunne have lyst til at sige i forbin-

[Forsvarsministeren.]

delse med dagsordensforslaget fra hr. Kurt Brauer, at det vil jeg da med stor glæde kunne stemme for, også af den grund, at det er overflødigt, for en regering er altid nødt til at holde sine løfter.

(Kort bemærkning).

Tastesen (S):

Jeg kan tilslutte mig den fortolkning, som fru Grethe Philip gav af det socialdemokratiske motiverede dagsordensforslag også for at rydde andre misforståelser af vejen, og det er i overensstemmelse med, hvad justitsministeren nu har sagt — idet det er helt givet, at ingen vil blive fjernet før den 1. april 1976 fra Christiania. Det, der er tale om, er, at afviklingen skal være aftalt og i orden den 1. april 1976, og så er det op til Københavns kommune at bestemme, hvad der skal ske efter dette tidspunkt.

Der er kommet 2 forslag om motiveret dagsorden mere. Om indholdet i det første, stillet af hr. Kurt Brauer, skal jeg sige, at ved at stemme for regeringens forslag om motiveret dagsorden, så opfylder man også indholdet i det af SF stillede dagsordensforslag om, at regeringen såvel med hensyn til Christiania som på alle områder bør holde sine løfter, for det gør den socialdemokratiske regering nemlig altid.

Med hensyn til indholdet i det af fru Hanne Reintoft fremsatte dagsordensforslag, så er det en given ting, bekræftet herfra af, ja, i denne forbindelse skal vi sige forsvarsministeren, at de nødvendige økonomiske, sociale og pædagogiske foranstaltninger, der må bruges på grund af vedtagelsen af dette dagsordensforslag, selvfølgelig vil blive brugt. Der er givet et løfte fra regeringen herom, og det må være væsentligt i denne forbindelse.

(Kort bemærkning).

Arne Christiansen (V):

Det er i anledning af forsvarsministerens bemærkninger om, at afviklingen skulle være aftalt. Der står, at afviklingen skal være „afsluttet“ 1. april 1976, og det er det, vi har taget stilling til. Deri ligger heller ikke noget om, at vi har taget stilling til eller forventet et krav om efterbevillinger el. lign. Vi tager stilling til det, der står i

dagsordensforslaget: regeringen opfordres til at have afviklingen af Christiania afsluttet senest 1. april 1976. Der er ikke noget med, at vi skal træffe aftaler senere om, at det skal ske. Det ligger i og med her.

(Kort bemærkning).

Abel (CD):

Jeg kan tilslutte mig hr. Arne Christiansen. Ordet „afslutte“ står også i det motiverede dagsordensforslag, som er blevet uddelt til mig, der står ikke „aftalt“. Det er det, vi har taget stilling til, da vi sagde, at vi kunne tilslutte os socialdemokratiets dagsordensforslag.

(Kort bemærkning).

Maisted (FP):

Jeg stillede forsvarsministeren et spørgsmål. Jeg vil gerne have et svar.

Forsvarsministeren (*Orla Møller*):

Jeg er lidt i tvivl om, hvordan jeg skal besvare det af hr. Maisted stillede spørgsmål, for det var formuleret så vidt, at jeg i realiteten ville komme til at dokumentere, at han til enhver tid talte sandhed, og det kan jeg selvfølgelig ikke gøre, selv om jeg er overbevist om, at han altid vil bestrebe sig for at gøre det. De oplysninger, der blev givet i første omgang, har jeg ikke fundet anledning til at afkræfte, så meget vil jeg gerne sige.

Hr. Arne Christiansens indlæg giver mig anledning til at sige, at naturligvis er der intet aftalt på forhånd. Jeg gør bare opmærksom på, at forudsætningen for at kunne opfylde den beslutning, som sandsynligvis bliver vedtaget af tinget her i dag, ikke kan klares, uden at jeg må stille med ansøgning til finansudvalget om penge både til oprydning og til løsning af de sociale opgaver. Jeg gør bare opmærksom på, at det vil jeg være nødt til for overhovedet at kunne føre en hvilken som helst af de fremsatte dagsordener igennem bortset fra den af SF stillede dagsorden.

(Kort bemærkning).

Kurt Brauer (SF):

Hvis jeg har ret, og det tror jeg jeg har, så har regeringen nu slynget om sig med løfter om, hvilken social forståelse den vil ud-

[Kurt Brauer.]

vide over for Christianiabeboerne. Jeg tror ikke, at regeringen har et folketing bag sig, som vil gøre det muligt for regeringen at overholde disse løfter. Hvis jeg har ret med hensyn til datoen den 1. april og hvorledes den er fremkommet oprindelig — det kunne jo være, christianitterne skulle gøre det til genstand for en ombudsmandsbehandling som andre ting, der er foregået her i tinget — hvis jeg har ret i det, så har ministeren heller ikke dér overholdt sine løfter. Når ministeren nu erklærer, at han vil kunne stemme for min dagsorden, så har han altså misforstået grunden til, at den er stillet, og så skal jeg da trække den, for jeg vil da nødigt have stemt en sådan dagsorden ned over hovedet på ministeren og på den måde gøre regeringen og regeringspartiet til løgnere i denne sal. Det ske sent. Jeg skal tage den af mig selv stillede dagsorden tilbage og i stedet stille et *ændringsforslag til den af hr. Tastesen stillede dagsorden*, hvor jeg anbefaler, at sidste linje ændres til:

„... går tinget over til næste sag på dagsordenen.“

Denne dagsorden har selvfølgelig til formål at få udryddet det ubegavede forslag, som er årsagen til denne debat i dag. Kan vi komme af med det, så er der noget vundet i det mindste. Dette ændringsforslag vil vi selvfølgelig stemme for. Socialdemokratiets forslag om motiveret dagsorden vil vi ikke kunne stemme for, da vi mener, at det indebærer et løftebrud og en umulighed.

Første næstformand (Grete Hækkerup):

Det af SF fremsatte forslag til motiveret dagsorden (se foran) er nu taget tilbage. Ønsker nogen at optage det? (Ophold). Da det ikke er tilfældet, er det bortfaldet.

Der er i stedet stillet følgende ændringsforslag (se ovenfor) til det af hr. Tastesen fremsatte forslag om motiveret dagsorden (se foran). Dette ændringsforslag indgår nu også i forhandlingen.

(Kort bemærkning).

Wilhelm (VS):

Jeg synes ikke, nogen kan være tjent med det dobbeltspil, der foregår lige nu, og vil derfor gerne bidrage til at få det opklaret en lille smule. Ministeren sagde, at hvis der var vilje til at give de fornødne bevillinger, så

ville det være muligt ... og så fremdeles. Ministeren ved jo udmærket godt, og det er nu blevet bekræftet af hr. Arne Christianesen, at det er der ikke. Den socialdemokratiske regering har slugt alle de besparelser, der har været på det sociale område, og det er sket for et finansår, som fuldt ud dækker den periode, som efter hr. Tastesens forslag skal være perioden, hvori Christiania komplet afvikles. Der er ikke vilje til at yde de bevillinger hos det flertal, man ellers havde tilsagn om ville støtte regeringens dagsordensforslag, og det ved ministeren.

Så siger hr. Tastesen, at der vil ikke blive fjernet en eneste christianit før den 1. april 1976. Det, der er tale om her, er, at der inden 1. april 1976 skal foreligge aftale om afviklingen. Den går altså simpelt hen ikke. Jeg må for en gangs skyld erklære mig enig med hr. Arne Christiansen. Han har fuldstændig ret, når han siger, at det er ikke det, der står i hr. Tastesens dagsordensforslag. Der står klart og tydeligt, at afviklingen skal være afsluttet senest den 1. april 1976. På det grundlag vil jeg opfordre regeringen til at trække det forslag. Lad være at forsøge at smide den luns ud til højre her i salen, når vi nu har set så tydeligt som ingsinde før, at det ikke hjælper med de lunser, at man bliver drevet det ene skridt efter det andet i reaktionær retning, når man søger at tilfredsstille det borgerlige flertal her i salen. Jeg skal altså opfordre regeringen til at trække hr. Tastesens dagsordensforslag.

Gert Petersen (SF):

Jeg har i og for sig det samme ærinde som hr. Wilhelm. Jeg synes, det er ganske forbausende, at forsvarsministeren her kan opstille to klare forudsætninger for, at der sker denne afvikling af Christiania pr. 1. april 1976. Den vigtigste af disse forudsætninger var efter min opfattelse, at der skulle bevilges en række sociale udgifter. Den forudsætning har forsvarsministeren opstillet nu i to indlæg herfra. Den berører imidlertid ikke dagsordenen. Den socialdemokratiske dagsorden vil få stemmer fra partier, som ikke vil gå ind på den forudsætning. De har i hvert fald givet udtryk for her, at forudsætningen ikke eksisterer for dem. Men ikke desto mindre lader socialdemokratiet og forsvarsministeren, som om det bare blæ-

[Hert Petersen.]

ser, og man opretholder sin dagsorden og opretholder ideen om sådan en forudsætning, skønt man nu måske får vedtaget dagsordensforslaget af et flertal, som ikke accepterer forudsætningen.

Så får vi i løbet af nogle måneder den situation, at regeringen er bundet af den af socialdemokratiet stillede dagsorden, og man skal gå i gang med at brække Christiania ned og må jage de mennesker, som bor derude, rundt, som man nu bedst kan komme af sted med det. For der er da ingen, der tror, at dette folketing, dette flertal, der her i den sidste måned har foretaget sociale nedskæringer, som vi skal 20-30 år tilbage i Danmarkshistorien for at finde paralleltillælde til — der er da ingen, der tror, at dette folketing med dette flertal vil opfylde forsvarsministerens forudsætning, den forudsætning, som han gjorde gældende i forbindelse med en vedtagelse af det socialdemokratiske dagsordensforslag. Det er der ingen der tror. Meget ondt kan man sige om dansk politik, men der er da grænser for, hvor meget man fører hinanden bag lyset. Hr. Arne Christiansen gav ikke noget som helst løfte om at opfylde den af forsvarsministeren stillede forudsætning. Det betyder, at den dagsorden, som socialdemokratiet har stillet, og som formodentlig bliver vedtaget, simpelt hen vil medføre, at et socialt problem bliver flyttet i løbet af nogle måneder fra Christiania ud til den sorte firkant, til Vesterbro, til slumkvarterer i København og i provinsen. Det kan vi takke det borgerlige flertal for først og fremmest, men socialdemokratiet har et medansvar, hvis man ikke helt klart får den forudsætning fastslået. Måske findes der iblandt de borgerlige partier kræfter — dette er en særlig appel til det radikale venstre, det er også en appel til partiet venstre, som dog har en fortid som et socialt bevidst parti; så kan vi diskutere, hvad der er sket i de senere år — som accepterer den forudsætning, som ministeren opstillede i sit indlæg, men som hidtil ikke er accepteret af de partier, som har givet udtryk for, at de støttede ministerens dagsorden.

Jeg synes, det er en meget mærkelig situation, nej, en tragisk situation, som vil opstå, hvis man blot vedtager slet og ret det social-

demokratiske dagsordensforslag, som i sin essens, uden forudsætningerne, ikke adskiller sig væsentligt fra kristeligt folkepartis forslag.

(Kort bemærkning).

Hanne Reintoft (DKP):

Den kritik, der er fremført af den socialdemokratiske dagsorden både fra højre og venstre, kan vi dele, for den er tvetydig, den er ikke ganske klar.

Nu siger hr. Tastesen, at man er ganske enig i, og det er en selvfølge, hvad der står i kommunisternes dagsorden, nemlig at de økonomiske og sociale og pædagogiske foranstaltninger skal træffes, og samtidig siger ministeren, at han må gå til finansudvalget. For det første vil det lette gangen til finansudvalget, hvis vi fik vedtaget denne dagsorden, og for det andet må jeg vel regne med, at når hr. Tastesen siger, man er enig, er det en selvfølge, at man så vil stemme for den.

Må jeg sige til VS: vi har ganske klart understreget vores holdning. Jeg har begrundet det i en lang socialpolitisk tradition i dette land, hvorfor vi ikke ønsker fortsættelsen af Christiania. Vi ønsker det afviklet, når alle økonomiske, sociale og pædagogiske foranstaltninger er taget. I vor socialpolitik har der aldrig været ønske om ikke at gøre det gennemgribende og godt. Vi ved godt, at der går en skillelinje mellem vores og jeres parti dér, men det ligger altså ganske klart fra kommunisternes side.

(Kort bemærkning).

Karen Thurøe Hansen (KF):

Hr. Tastesens fortolkning af socialdemokratiets dagsordensforslag må jo tydes derhen, at såfremt denne dagsorden vedtages her i tinget, så giver den tilladelse til, at beboerne fortsat kan blive der, nye kan flytte til og afviklingen blive endnu mere besværlig end tidligere.

Må jeg også lige i en kort bemærkning til hr. Wilhjelm sige: det konservative folkeparti har aldrig anerkendt hverken det sociale eksperiment eller selve fristaden Christiania som helhed, og vi ser den meget gerne afviklet så hurtigt som muligt.

(Kort bemærkning).

Tastesen (S):

Fru Karen Thurøe Hansen fortolker mig forkert. Det er klart, at frem til den 1. april næste år har regeringen ansvaret. Efter denne dato har Københavns kommune ansvaret, efter hvad der er oplyst, for hvad der skal ske derude. Det beror på Københavns kommunes ansvar, om nogen kan bo der efter det tidspunkt, og hvad Københavns kommune vil gøre ved det. Det er den fortolkning, men naturligvis, den 1. april er skilledatoen, som der gives udtryk for hermed.

Jeg må i øvrigt sige om det ændringsforslag, der er kommet fra hr. Kurt Brauer til vort eget dagsordensforslag, at dette ændringsforslag kan vi ikke stemme for, for selv den dårligste sag bliver normalt altid fremmet til anden behandling, og i denne forbindelse selvfølgelig også fremskridtspartiets forslag.

(Kort bemærkning).

Arne Christiansen (V):

Jeg må sige, den socialdemokratiske ordfører har med sine sidste bemærkninger fjernet forudsætningen for vores tilslutning til denne dagsorden, hvis de står for pålydende. Det er ikke meningen, Christiania skal fortsætte under Københavns kommunes styre efter den 1. april 1976. Christiania skal være afviklet 1. april næste år. Det skal indgå i en byplanlægning og arealet anvendes til andre formål derude. Er det ikke tilfældet, så må venstre tilbagekalde sit tilsagn om at støtte denne dagsorden, der er fremsat af socialdemokratiet. Jeg vil gerne have en klar udtalelse herfra.

Forsvarsministeren (Orla Møller):

Der står i denne dagsorden, som er fremsat af socialdemokratiet, at vi vil stille efter en afvikling senest 1. april 1976, og det betyder, at regeringen med det samme går i forhandlinger med beboerne på Christiania for at aftale, under hvilke rolige former vi vil være i stand til at afvikle situationen.

Jeg har været nødt til at sige over for tinget, at der kan ikke ske en regulær afvikling med nedbrydning af huse, uden at der er midler til at nedbryde dem. Vi kan komme til at stå over for forskellige sociale opgaver,

som jeg ikke anser for at være umulige at løse. Derfor synes jeg nok, hr. Gert Petersen svang sig lidt højt op, da dette spørgsmål blev behandlet af ham. Situationen er nemlig den, at der er for øjeblikket ikke sociale bevillinger til disse specielle opgaver, heller ikke derude.

Det afgørende ved denne dagsorden er, at der kan ske en afvikling af Christiania indtil 1. april 1976 i fred og ro og efter aftale med beboerne i Christiania. Det er helt klart, at der kan være mennesker i Christiania, der kan føle det som et brud, at vi begynder på disse aftaler. Men jeg har udtrykkelig gjort opmærksom på, at det kan lade sig gøre på korrekt måde. Derfor skal der altså ikke være nogen tvivl hos hr. Arne Christiansen om, hvad målsætningen er med hensyn til denne afvikling.

Bay (FP):

Da det nu er anden gang, man fra socialdemokratiets og regeringens side fortolker dagsordenen på 2 linjer forskelligt, vil jeg gerne spørge: hvordan kan den tredje eller den fjerde eller den femte motivering blive formet, når der udtrykkeligt står, at folketinget opfordrer regeringen til at have afviklingen af Christiania afsluttet senest 1. april 1976? Nu har vi fået at vide, at den skulle påbegyndes 1. april 1976, og vi har nu fået at vide, at den skulle „afvikles“ og „påbegyndes“ og „foregå under rolige forhold“ osv. Hvad er meningen? Kan vi få at vide, om de to linjer skal stå der, som de står? For hvis vi ikke kan det, så kunne det ske, at jeg, hvis det er muligt rent forretningsordensmæssigt, at jeg ønskede at optage hr. Kurt Brauers dagsorden, som opfordrede regeringen til at holde sine løfter.

Forsvarsministeren (Orla Møller):

Vi har jo prøvet den diskussion før i folketinget, når vi diskuterede det nærmere indhold og forståelse af forskellige ting, som vi vedtager i vore dagsordener, så det er der i og for sig ikke noget nyt i. Det afgørende er i enhver situation, at man prøver på at få den samme forståelse af tingene. Jeg erkender, at sådan som tingene af og til bliver udtrykt, så kan der fremstå misforståelser. Jeg ved ikke, om det kan lykkes mig nu at få det streget under på en sådan måde, at der ikke er misforståelser. Det, der står i

[Forsvarsministeren.]

denne dagsorden, betyder, at forsvarsministeriet har ansvaret for, at afviklingen af Christiania finder sted indtil datoen den 1. april 1976. Det er, hvad der står, og det er, hvad der bliver arbejdet for.

(Kort bemærkning).

Arne Christiansen (V):

Selv om forsvarsministerens korrektion af den socialdemokratiske ordfører klarede noget, klarede den ikke nok for venstre. Det står i dagsordenen, at afviklingen skal være afsluttet 1. april 1976, og hvis der overhovedet hersker nogen som helst tvivl om det, så må vi tage vores holdning til den socialdemokratiske dagsorden op, for vi kan ikke stemme for andet end det, der står her. Her er ikke tale om noget, man „stiler imod“, der er ikke tale om nogen „målsætning“, der er ikke tale om noget, forsvarsministeriet „vil søge at gøre“ osv. Den skal være afsluttet, og der skal ikke være noget, der hedder „et alternativt samfund“ eller „et socialt eksperiment“ eller noget, der hedder en fristad.

Forsvarsministeren (Orla Møller):

Så vidt jeg kunne høre, talte hr. Arne Christiansen nu om det indlæg, jeg havde ikke i sidste omgang, men i forrige omgang. I sidste omgang sagde jeg ganske tydeligt, at der ikke er noget at tage fejl af. Christiania er afviklet senest 1. april 1976. Det var, hvad jeg sagde, og om det kan der ingen tvivl være.

At jeg så som forsigtig mand af og til kan forudse vanskeligheder af forskellig art, forsøgte jeg at afbøde med at sige, at under alle omstændigheder vil jeg holde tinget klart underrettet om, hvor langt vi kommer frem ad vejen. Men jeg håber, jeg med den sidste udtalelse her er nået så snævert til en fortolkning, at der ikke skulle være den fjerneste tvivl om, hvad der ligger i det.

Jens Møller (KrF):

Jo mere jeg har hørt på denne debat her i dag, jo mere synes jeg, det er ganske sikkert, at de medlemmer af dette folketing, som ønsker Christiania afviklet på en rimelig og ordentlig måde, og sådan at den kan være afviklet pr. 1. april 1976, de bør stemme for kristeligt folkepartis forslag.

Det socialdemokratiske forslag er nu blevet udlagt på mange forskellige måder fra regeringens side og fra socialdemokratiets side. Enten er det blevet udlagt på en sådan måde, at Christiania virkelig skal være afviklet til den dato, men så er det urealistisk, eller også er det blevet fortolket på en måde, som om Christiania alligevel ikke skal være afviklet, og så er forslaget dobbeltbundet.

Vores forslag siger, at vi skal begynde nu, det vil sige begynde på de forhandlinger, som er nødvendige med christianitterne derude, begynde på at fremskaffe det økonomiske grundlag, de bevillinger, der skal til, for at de mennesker kan blive anbragt de rigtige steder, og så begynde afviklingen, efterhånden som det kan lade sig gøre. Det vil blive en langt mere rolig og bedre måde at gøre det på, end hvis man skal vente til den sidste dag, som det nu sidst blev sagt fra forsvarsministerens side.

Derfor vil jeg opfordre alle, også partiet venstre, der ønsker Christiania nedlagt på en ordentlig måde og senest den 1. april 1976, til at samles om kristeligt folkepartis dagsordensforslag.

Forsvarsministeren (Orla Møller):

Kristeligt folkepartis forslag rummer ikke alene et klart brud på, hvad man kunne kalde en regerings løfter, jeg betonedede oven i købet både én, to og tre regerings løfter, men det sætter os også i en overordentlig vanskelig situation på det rent juridiske område på grund af den aftale, der i sin tid er truffet. Det er derfor, vi fra socialdemokratiets side har været nødt til at sige: dette kan vi altså ikke tage. Derimod er vi klar til at opfylde fristen 1. april 1976.

Svend Andersen (Rosk. a.) (FP):

Jeg skal give forsvarsministeren det tilsagn, at fremskridtspartiet gerne medvirker til at bevilge de midler, der skal til for at nedrive de ulovlige ejendomme på Christiania.

(Kort bemærkning).

Erlendsson (FP):

Det er flere gange blevet nævnt her, at der er truffet en aftale. Men der findes ingen juridisk person, som regeringen har kunnet træffe nogen aftale med. Det er

[Erlendsson.]

altså ikke korrekt, at der er truffet aftale. Der er givet et løfte på visse betingelser, som ikke er overholdt. Det er det, sagen drejer sig om. Derfor er regeringen ikke bundet på nogen som helst måde af trufne aftaler.

Man kan ikke træffe aftaler, når de personer, som deltager i en såkaldt forhandlergruppe, ikke er nævnt ved navn i noget dokument, måske højst med et fornavn og så med et fælles efternavn som Løvetand f. eks. Der findes ikke nogen juridisk person på den anden side af bordet.

Forsvarsministeren (Orla Møller):

Jeg beder om formandens tilladelse til at tage den justitsministerielle kasket på et øjeblik, for det spørgsmål, der bliver rejst her, gjorde jeg rede for i det første indlæg. Hvis man vil forsøge at komme ud af aftalen med beboerne på Christiania under henvisning til, at der foreligger misligholdelse af en aftale, så er det altså en sag, der kan køre i hvert fald over to retsinstanser og vil tage et par år, det er jeg nødt til at gøre hr. Erlendsson opmærksom på. Det er derfor, den eneste rimelige måde at nå frem til en klar afgørelse i folketinget i dag er vedtagelse af den af socialdemokratiet stillede dagsorden.

Jens Møller (KrF):

Jeg forstår det sådan, at forsvarsministeren mener, det er forkert at påbegynde afviklingen før den 1. april 1976. Hvis den forståelse er rigtig — det må den jo være, når han mener, at vores forslag er forkert — så vil jeg gerne spørge ham, hvordan han så vil opfylde det løfte, der står i denne dagsorden fra socialdemokraterne om, at det skal være afviklet den 1. april 1976. Det er en fuldstændig umulig tanke.

Jeg må afvise, at vores forslag ikke skulle være i overensstemmelse med aftalerne. Der er tale om, at man skal forhandle, man skal skaffe de økonomiske muligheder, og man skal prøve på at begynde at afvikle det ved at hjælpe de mennesker ud, som trænger til hjælp. Der er ikke tale om en tvang i den forstand. Men regeringen skal gå i gang med arbejdet snarest muligt; det er det, vi ønsker.

(Kort bemærkning).

Erlendsson (FP):

Hvis der nu ikke er nogen person, der vil anerkende, at en sådan aftale er truffet med Christiania, hvad er så regeringens mening? Vil man så anlægge sag mod hver enkelt Christianiaborger, som ikke vil flytte, når datoen 1. april 1976 er nået? Og skal det så tage 2 år at føre en sådan sag?

Forsvarsministeren (Orla Møller):

Jeg skal prøve på, om jeg måske kan tydeliggøre endnu en gang det, som er problematikken mellem den af kristeligt folkeparti stillede dagsorden og den af socialdemokratiet stillede dagsorden. I det øjeblik man fastholder ordet „straks“, vil det med rette af beboerne i Christiania kunne opfattes, som om man nu begynder at smide dem ud. Det, der er det afgørende for at få tid til alle de forhandlinger, som nu også hr. Jens Møller erkender rigtigheden af at føre — det har vi i øvrigt ombudsmandens afgørelse for — det er, at der kan blive den rolige afvikling, som flere ordførere har givet udtryk for i dag, og jeg føler mig overbevist om, at vi ved forhandlingerne er i stand til at nå frem til en endelig afklaring af Christiania omkring 1. april, senest 1. april 1976. Hr. Jens Møller spørger, hvad man vil gøre. Jeg vil altså i første omgang, så snart det overhovedet er muligt, begynde forhandlingerne med beboerne i Christiania og lægge op til, hvad det er for problemer, der skal være løst, og som vi skal have klaret inden denne dato.

Første næstformand (Grete Hækkerup):

Jeg skal her afbryde forhandlingen og udsætte mødet til kl. 19.15.

Mødet udsat kl. 18.57.

Mødet genoptaget kl. 19.15.

Forhandlingen genoptoges.

Tastesen (S):

Før at finde frem til den rette fortolkning, der næppe skal kunne fremkalde ny tvivl, skal jeg for det første tage det af socialde-

[Tastesen.]

mokratiet stillede forslag om motiveret dagsorden tilbage og dernæst stille et *ændringsforslag* til det af kristeligt folkeparti fremsatte forslag om motiveret dagsorden.

Ændringsforslaget går ud på, at der efter ordet „påbegynde“ indsættes ordene „forhandlingerne om“, således at hele dagsordenen herefter får følgende ordlyd:

„Idet folketingset opfordrer regeringen til straks at påbegynde forhandlingerne om afviklingen af Christiania, så den kan være afsluttet senest 1. april 1976,

fortsætter tinget behandlingen af sagen.“

Første næstformand (Grete Hækkerup):

Hr. Tastesen har nu taget sit dagsordensforslag tilbage. Ønsker nogen at optage det? (Ophold). Da det ikke er tilfældet, er det bortfaldet, og hermed er det af hr. Kurt Brauer hertil stillede ændringsforslag bortfaldet.

Der er nu af socialdemokratiet stillet ændringsforslag til kristeligt folkepartis forslag om motiveret dagsorden, sålydende: (se ovenfor).

Dette ændringsforslag indgår i de fortsatte forhandlinger.

Glistrup (FP):

Med det sidste ændringsforslag har vi i hvert fald opnået, at dagsordenen ikke mere kan forstås på dansk, idet der jo ikke er nogen, der kan vide, hvad ordet „den“ derefter betyder. Der står „den“ skal være afsluttet senest den 1. april 1976. (*Afbrydelse af statsministeren* [Anker Jørgensen]). Det er forhandlingen, der skal være afsluttet siger statsministeren, men under alle omstændigheder tror jeg nok, at der nu er en meget stor uklarhed om det. (*Statsministeren* [Anker Jørgensen]: Afviklingen). Nå, undskyld, statsministeren siger

Første næstformand (Grete Hækkerup):

Ingen afbrydelser og direkte samtaler.

Glistrup (FP):

Udmærket, men så skal der formentlig stå „denne“.

Men det, der kalder mig på talerstolen, er mere at få præciseret, at det, som parret fru Grethe Philip og hr. Kurt Brauer har fremhævet om, at de ikke tror, at fremskridts-

partiets forslag var velovervejeth ud i alle detaljer, er forkert. Det var i allerhøjeste grad et velovervejeth forslag, og det står som et velovervejeth forslag.

Når man skal stemme om fremskridtspartiets forslag — og fremskridtspartiet fastholder, at vi under alle omstændigheder skal stemme i dag om fremskridtspartiets forslag — så skal der stemmes om, hvorvidt hvert enkelt medlem her i folketingset finder det tilstedeligh eller utilstedeligh, at der under de forhold derude i Christiania opholder sig børn under 15 år. De, der mener, at det er tilstedeligh, at børn under 15 år opholder sig under de forhold, må stemme nej til fremskridtspartiets forslag, de, der finder det utilstedeligh, må stemme ja. Når jeg siger at der under alle omstændigheder skal stemmes om fremskridtspartiets forslag, er det, fordi den kutyme, der ellers er, for, at forslag falder væk, når en bestemt dagsorden er vedtaget, jo gælder i de tilfælde, hvor de andre dagsordensforslag er i strid med den dagsorden, der er blevet vedtaget. Det er jo det eneste grundlag, man kan lade et forslag falde væk på, at nu er der vedtaget et eller andet, og så kan man ikke vedtage noget, der er i strid med det.

Men fremskridtspartiets forslag, som var det første, der blev stillet her i dag, er ikke under nogen omstændigheder i strid med noget som helst af den anden flom af dagsordener, som vi har modtaget. De handler om et helt andet emne. Hvad enten man skal afvikle Christiania til den 1. april 1976 eller ej, kan man så glimrende vedtage, at det vil være utilstedeligh at have børn under 15 år derude, og det gælder allerede på nuværende tidspunkt. Derfor fastholder vi, at der skal være afstemning om, hvorvidt det er tilstedeligh eller utilstedeligh.

Så har man indvendt, at de børn, der bor hos deres forældre derude, kan man da ikke sådan fjerne. Ja men hvis det er utilstedeligh af samfundet at tillade, at børn kan være på et givet sted, så skal samfundet selvfølgelig fjerne dem, uanset at forældrene vil have dem anbragt et eller andet sted, hvor det er utilstedeligh at opholde sig, om det så er på toppen af rådhuspiret eller det er på en eller anden natbeverding, eller hvor der nu er tale om. Hvis det er utilstedeligh at have børn derude, må man formode og håbe, at forældrene vil flytte med, når bør-

[Glistrup.]

nene bliver fjernet derudefra, men man kan under ingen omstændigheder påberåbe sig, at det på nogen måde vil være lovstridigt eller andet, hvis folketinget statueringer: dette er et opholdssted, som ikke er egnet for børn.

Men hvis folketingets flertal mener, det er et opholdssted, som er egnet for børn, ja, så må man selvfølgelig sørge for, at børnene kan få lov til at blive derude. Vi kan nemlig ikke lave en sondring mellem børn, der bor hos forældre, og andre børn. Vi ved jo, hvad der så vil ske, når myndighedernes repræsentanter kommer derud og finder et barn på 8 år eller 6 år, eller hvad der nu er tale om; så får man meget hurtigt at høre: ja men det barn er jeg far til, eller det er jeg mor til, med et eller andet fjollet grin fra den pågældende Christianits side. Derfor er det nødvendigt, at vi ikke bare beskytter dem, vi selvfølgelig først og fremmest vil beskytte, nemlig dem, som opholder sig derude mod deres forældres protest og under forhold, hvor de i den grad bliver nedbrudt, men det er nødvendigt at have beslutningen til at dække samtlige børn. Derfor tog fru Grethe Philip og hr. Kurt Brauer også fejl på dette punkt.

Hr. Arne Christiansen kom med den indvending, at der ikke var nogen myndighed, der var klar over, hvem der skulle pålægges dette her. Derpå har forsvarsministeren imidlertid allerede givet svaret: vedtager folketinget, at noget er utilstedeligt, så skal man selvfølgelig fra regeringsmagts side fjerne de pågældende. Vi fastholder vort forslag.

(Kort bemærkning).

Arne Christiansen (V):

Det er hr. Glistrups indledende ord, der kalder mig herop, fordi hr. Glistrup talte om uklarhed nu med hensyn til de efterhånden mange dagsordener; jeg har ikke tal på dem. Jeg er ikke jurist, men jeg kan både læse og forstå dansk, når jeg hører det, og jeg lyttede meget nøje, da den socialdemokratiske ordfører fremsatte sit dagsordensforslag, og da dette høje tings formand gentog den. Der står nemlig — sådan må jeg opfatte det, ellers må jeg korrigeres — : påbegynde forhandlingerne om afviklingen af Christiania,

så den kan være afsluttet osv., så der hersker ingen tvivl.

(Kort bemærkning) .

Karen Thurøe Hansen (KF):

Det konservative folkeparti kan ikke stemme for det stillede ændringsforslag til kristeligt folkepartis dagsorden. Det øger i høj grad uklarheden om det af kristeligt folkeparti stillede dagsordensforslag og medfører også forøgede bevillinger til det sociale eksperiment, som vi overhovedet ikke er interesseret i at deltage i.

(Kort bemærkning).

Kurt Brauer (SF) :

Det skal blot være en efterlysning af fremskridtspartiets og hr. Glistrups omsorg for de mange, mange tusinde børn, der lever under lige så slemme og under værre forhold, end Christianiabørnene lever under, og en understregning af det lovstridige, der ville være i, at vi fjernede børnene fra deres forældre, således som tilfældet ville være i en lang række tilfælde, hvis dagsordensforslaget skulle overholdes. Jeg må fastholde, at det ikke blot er som af hr. Glistrup karakteriseret, men at det også er ubegavet.

(Kort bemærkning).

Hanne Reintoft (DKP):

Jeg kan oplyse hr. Glistrup om, at jeg lige er blevet ringet op af Københavns kommunes børneværns socialrådgiver, der arbejder netop med børnene på Christiania, som forklarer, at man gør et meget stort arbejde med de børn. Det mest utilstedelige i den sag er fremskridtspartiets socialpolitik, hvor man gør, hvad man kan, for at ødelænge, at dette arbejde fortsætter.

Må jeg så sige om socialdemokratiets kovending, at jeg undrer mig meget. Vi havde engang en debat om åndssvageforsorgen, og der var ikke de smukke ord, der ikke blev sagt om åndssvage, men da vi skulle til at stemme for bevillingerne, var socialdemokratiet væk. Nu har vi hele reaktionen marcheret op her, og her hører man om nænsomhed, konduite, rimelighed, ro, social forståelse. Så kommer vi med et klart dagsordensforslag, der skal sikre de økonomiske og sociale bevillinger, med den tunge vej man i et reaktionært finansudvalg skal på ministe-

[Hanne Reintoft.]

rens vegne. Men hvad gør man så? Så prøver man at imødekomme det kristelige folkeparti, der dagen igennem har talt socialpolitik og dagen igennem ikke ville indrømme, at de også gør, hvad de kan for at ødelægge de socialpolitiske foranstaltninger. Hvor er alt det med nænsomheden og den sociale forståelse? Hvorfor ikke for en gangs skyld prøve at vise, at i dansk arbejderbevægelse til venstre side i folketinget går vi ikke ind for nød og elendighed, som vi ser på Christiania, men vi går ind for at bevare og udbygge en fornuftig og ordentlig socialpolitik, hvor vi vedkender os vores ansvar for de skader, som høj produktivitet, et indviklet og svært samfund giver. Det kan jeg ikke forstå, og jeg tvivler virkelig på, at det skulle være en enig socialdemokratisk gruppes holdning.

Poul Dam (SF):

En af mine kolleger i dette høje ting har tænkt på at stille et spørgsmål til kulturministeren i anledning af denne sag, nemlig hvor meget kunstfonden ville give til folketinget for den happening, som vi har haft i dag, eller måske til fremskridtspartiet, det ved jeg ikke. Nu er manuskriptet jo ikke særlig veludviklet, men alligevel. Jeg synes dog nok, der er grund til lige at konstatere, at dette er blevet en happening, med understregning af, at det i virkeligheden drejer sig om nogle menneskeskæbner, nogle menneskeskæbner, som vi i denne situation behandler som politiske kastebolde. Det bør siges, og det bør huskes inden afstemningen.

(Kort bemærkning).

Wamberg (FP):

Som et af dette høje tings ubegavede medlemmer kan jeg ikke nære mig for en bemærkning om, at det har været en oplevelse at overvære diskussionen blandt de begavede medlemmer. Hvis begavelsen består i at foreslå dagsordener, der siger et og mener noget ganske andet som f. eks. socialdemokratiets, der blot har tænkt sig at give sorteper videre til Københavns kommune, så foretrækker jeg at høre til de ubegavede, hvis forslag er affattet på uforfalsket dansk og skal tages efter pålydende.

Hermed sluttede forhandlingen.

Ændringsforslag af Tastesen (se foran) til forslag om motiveret dagsorden af *Inge Krogh* (se foran)

vedtoges med 78 stemmer mod 42; 2 medlemmer stemte hverken for eller imod.

Det således ændrede forslag om motiveret dagorden, sålydende:

„Idet folketinget opfordrer regeringen til straks at påbegynde forhandlingerne om afviklingen af Christiania, så den kan være afsluttet senest 1. april 1976,

fortsætter tinget behandlingen af sagen“, *vedtoges* med 98 stemmer mod 23; 2 medlemmer stemte hverken for eller imod.

Første næstformand (Grete Hækkerup):

Dermed er de af *Dohrmann* og *Hanne Reintoft* stillede dagsordensforslag bortfaldet.

Jeg skal lade de tre sidste sager udgå af dagsordenen.

Folketingets næste møde afholdes i morgen, fredag den 11. april, kl. 11. Mødet er hævet.

Undskyld, jeg var lidt for hastig. Inden vi slutter mødet, må vi vende tilbage til dagsordenens punkt 4), Første behandling af forslaget til folketingsbeslutning vedrørende Christiania, idet behandlingen heraf ved en forglemmelse ikke blev afsluttet.

Ønskes der afstemning over forslaget til folketingsbeslutnings overgang til 2. (sidste) behandling? (*Kurt Brauer*: Ja!).

Forslagets overgang til anden (sidste) behandling

vedtoges med 85 stemmer mod 7; 5 medlemmer stemte hverken for eller imod.

Første næstformand (Grete Hækkerup):

Jeg foreslår, at forslaget til folketingsbeslutning henvises til socialudvalget. Hvis ingen gør indsigelse mod dette forslag, betragter jeg det som vedtaget. (Ophold). Det er vedtaget.

Jeg skal som sagt lade de sidste 3 sager udgå af dagsordenen.

Der er herefter ikke mere på dagsordenen.

Retsudvalget har afgivet betænkning over forslag til lov om erhvervsregistret. Eksemplarer vil blive omdelt.

[Første næstformand.]

Der er foretaget ændringer i følgende udvalg:

Arbejdsmarkedsudv. (10/4 75):
Udtræder: Arne Bjerregaard
Ny stedf.: Ritta Ahm.

Folketingets næste møde afholdes i morgen, fredag den 11. april, kl. 11 med følgende dagsorden:

1) *Tredje behandling af:*

Forslag til lov om ændring af lov om universiteternes udbygning.

2) *Tredje behandling af:*

Forslag til lov om ændring af lov om udbygning af Odense universitetscenter.

3) *Tredje behandling af:*

Forslag til lov om udbygning af baneanlæggene for den storkøbenhavnske nærtrafik.

4) *Tredje behandling af:*

Forslag til lov om ændring af lov om kvalitetskontrol med fisk og fiskevarer.

5) *Tredje behandling af:*

Forslag til lov om ændring af lov om administration af Det europæiske økonomiske Fællesskabs forordninger om markedsordninger for landbrugsvarer m. v.

6) *Tredje behandling af:*

Forslag til lov om ændring af lov om administration af Det europæiske økonomiske Fællesskabs forordninger om markedsordninger for frugt og gartneriprodukter m. v.

7) *Tredje behandling af:*

Forslag til lov om bekæmpelse af flyvehavre.

8) *Tredje behandling af:*

Forslag til lov om ændring af lov om overformynderiet.

9) *Tredje behandling af:*

Forslag til lov om ændring af lov om offentlig forsorg. (Hjælp til underhold ved arbejdsløshed).

10) *Første behandling af:*

Forslag til lov om ophævelse af lov om regulering af kreditformidling [af Ove Jensen m. fl.].

11) *Første behandling af:*

Forslag til folketingsbeslutning om ændring af lov om arbejdsformidling og arbejdsløshedsforsikring m. v. [af Henning Philipsen m. fl.].

12) *Første behandling af:*

Forslag til lov om ændring af lov om arbejdsformidling og arbejdsløshedsforsikring m. v. (Ændret arbejdsdeling mellem arbejdsformidlingen og de dertil knyttede statslige og kollegiale organer m. m.

13) *Første behandling af:*

Forslag til lov om tinglysning af kapitalværdistigninger på jord og faste ejendomme som en offentlig prioritet [af Knud Jespersen m. fl.].

14) *Første behandling af:*

Forslag til folketingsbeslutning om ekspropriation og efterfølgende statsdrift af forsikringsvirksomhed [af Knud Jespersen m. fl.].

15) *Første behandling af:*

Forslag til lov om overførelse af Fødselsanstalten i Jylland til Århus amtskommune.

16) *Første behandling af:*

Forslag til lov om ændring af lov om sygehusvæsenet.

17) *Første behandling af:*

Forslag til folketingsbeslutning om ophævelse af fastprissystemet [af Hans Bjerregaard m. fl.].

Mødet hævet kl. 19.38.